

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta Pedagogická

Katedra výtvarné kultury

Diplomová práce

Fragmenty lidského těla

Michal Beneš

Učitelství výtvarné výchovy a psychologie pro střední školy

Vedoucí práce: PhDr. Jan Mašek Ph.D.

Plzeň 2012

Prohlášení o autorství

Předkládám tímto k posouzení a obhajobě diplomovou práci, zpracovanou jako závěr studia na Fakultě pedagogické Západočeské univerzity v Plzni. Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů, uvedených v seznamu, který je součástí této diplomové práce.

V Plzni dne:

.....

podpis autora

Poděkování

Velice děkuji vedoucímu své diplomové práce PhDr. Janu Maškovi Ph.D. za velmi užitečnou metodickou pomoc a cenné rady.

Dále děkuji všem, kteří mi byli ochotni poskytnout informace pro výzkum. Také děkuji všem za rady týkající se formální stránky mé práce a především děkuji za poskytnutí technického zázemí své mamince.

Za lásku, podporu a pochopení zvláště děkuji své přítelkyni.

V Plzni dne:

.....

podpis autora

ANOTAČNÍ LIST DIPLOMOVÉ PRÁCE

AUTOR	Příjmení Beneš		Jméno Michal		
STUDIJNÍ OBOR	M7504 - Učitelství výtvarné výchovy a psychologie pro střední školy				
VEDOUČÍ PRÁCE	Příjmení (včetně titulů) PhDr. Mašek Ph.D.		Jméno Jan		
PRACOVÍŠTĚ	ZČU - FPE - KVK				
DRUH PRÁCE	DIPLOMOVÁ	NÁZEV PRÁCE	Fragmenty lidského těla		
FAKULTA	Pedagogická	KATEDRA	KVK	ROK ODEVZD.	2012
STRUČNÝ POPIS ZAMĚŘENÍ TÉMA CÍL	<p>Tato diplomová práce je rozdělena do dvou následujících částí:</p> <p>Praktická osahuje cyklus digitálních fotografií zaměřený na fragmenty lidského těla s použitím postprodukčních technik. Zde je zdůrazněn motiv abstraktního aktu v digitální fotografii.</p> <p>Teoretická část se věnuje rozboru části praktické. Reflektuje možnosti kreativních postupů stylizace a uplatnění počítačové postprodukce fotografií člověka a fotografického aktu, včetně hodnocení komerčního využití z etického pohledu. Vybrané kreativní úpravy jsou metodicky zpracovány a doporučeny pro výuku výtvarné a mediální výchovy na středních uměleckých školách. Práce také obsahuje dva náměty pro výuku výtvarné výchovy a výsledky autora vlastního výzkumu, který je zaměřen na vnímání fotografie aktu.</p>				
KLÍČOVÁ SLOVA	Umění, fotografie, akt, nahota, stud, erotika, pornografie, sexualita, intimita, vnímání, symbolika, výzkum, podvědomí, psychologie, estetika, abstrakce.				

SUMMARY OF DIPLOMA SHEET

AUTHOR		Surname Beneš		Name Michal	
FIELD OF STUDY		M7504 - Učitelství výtvarné výchovy a psychologie pro střední školy			
SUPERVISOR		Surname (Inclusive of Degrees) PhDr. Mašek Ph.D.		Name Jan	
INSTITUTION		ZČU - FPE - KVK			
TYPE OF WORK		DIPLOMA	TITLE	Fragmens Of Human Body	
FACULTY	Education	DEPARTMENT	KVK	SUBMITTED IN	2012
BRIEF DESCRIPTION, TOPIC, GOAL		<p>This thesis is divided into two following parts:</p> <p>The practical one contains the series of digital photographs focused on fragments of the human body, using post-production techniques. The motif of abstract art nude in digital photography is emphasized here.</p> <p>The theoretical one deals with the analysis of the practical part. It reflects the possibilities of creative design procedures and the use of computer post-production of photos of human and photographic art nude, including the evaluation of commercial use from an ethical perspective. Selected creative adjustments are methodically prepared and recommended for teaching of visual arts and media education in secondary arts schools. The work also includes two suggestions for teaching visual arts and the results of the author's own research focused on the perception of photographs of the art nude.</p>			
KEY WORDS		<p>Keywords: art, photography, art nude, nudity, shame, erotica, pornography, sexuality, intimacy, perception, symbolism, research, consciousness, psychology, aesthetics, abstraction.</p>			

Obsah

Obsah	6
1 Úvod	8
2 Vývoj fotografie aktu	9
2.1 Pojetí aktu v kontextu historie umění	10
2.2 Současné pojetí zachycování lidského těla	11
2.3 Budoucí potenciál fotografie aktu	12
3 Fenomén fotografie aktu.....	14
3.1 Hlediska nahlížení na nahé tělo	16
3.1.1 Erotika	16
3.1.2 Estetika	18
3.1.3 Symbolika.....	19
3.1.4 Informativní tendence.....	21
3.2 Nahota	21
3.2.1 Sexualita, stud a intimita.....	23
3.2.2 Erotika a pornografie	25
4 Komentář k praktické části diplomové práce.....	26
4.1 Koncept fotografického cyklu	26
4.2 Hledání objektu	27
4.3 Intimita vztahu.....	27
4.4 Volba techniky	28
4.5 Průběh realizace.....	29
4.5.1 Postprodukce.....	31
4.6 Možné využití v pedagogice.....	32
5 Kvantitativní výzkum	37
5.1 Cíl výzkumu.....	37
5.2 Metodika výzkumu.....	38

5.3	Výsledky výzkumu	42
5.4	Závěry výzkumu	46
6	Závěr práce.....	47
6.1	Summary - Resumé v anglickém jazyce	48
7	Přílohy k praktické části	49
7.1	Fotografické studie	49
7.2	Fotografický cyklus V bílém.....	62
8	Použitá literatura a prameny	70

1 Úvod

Na tomto místě by autor rád přestřel motivy, které ho vedly k vypracování této práce zaměřené na fotografii aktu. Spojení autorova výtvarného zaměření a jeho kladného vztahu k erotice vyústilo v rozhodnutí vytvořit cyklus fotografií nahého těla a zjistit, jak akt vnímá společnost. Tématiku spojenou s fotografickým aktem se tak autor v teoretické části snaží komplexně zpracovat s přihlédnutím k celému spektru souvislostí. Věnuje se zde historii fotografie aktu, vztahu erotiky a estetiky, tématice pornografie z hlediska etické stránky a rozboru praktické části diplomové práce.

V tomto rozboru průběhu tvorby se zabývá kreativními postupy, stylizací a aplikováním počítačové postprodukce. Dále popisuje vybrané kreativní postupy v prostředí grafických editorů pro digitální fotografii. Autor se v práci zaměřuje především na tvorbu fotografického aktu za použití kreativních postupů. Práce také obsahuje výsledky autorova vlastního výzkumu, který je zaměřen na vnímání fotografie aktu.

Praktickou část představuje cyklus patnácti digitálních fotografií zaměřený na fragmenty lidského těla, zpracovaných na formátech A2 s použitím postprodukčních technik. Snímky zdůrazňují motiv abstraktního aktu a nekompromisně se odpoutávají od klasického figurativního zobrazení nahého těla. Za pomoci počítačových úprav tímto způsobem vzniká artefakt, který vybízí k hledání jeho symbolického smyslu.

2 Vývoj fotografie aktu

Pojem *akt* se ve výtvarném umění všeobecně chápe jako zachycení nahého lidského těla s výraznou estetickou konotací. Slovo samo pochází z latinského výrazu *actus*, což znamená: „1. hnaní; 2. skutek, čin; dějství, scéna“¹. Význam slova je totiž původně odvozen od kreseb pohybových studií lidského těla. Tématika a zpracovávání aktu však provází lidstvo již od počátku dějin a objevuje se ve všech formách a technikách výtvarného umění. Oproti tomu je fotografie aktu relativně mladý obor. V podstatě při svém zrodu, vychází z již známých zkušeností jiných výtvarných oborů, především z malířství. Má tedy dány pevné základy pro budoucí prudký progres.

Téměř okamžitě provázela vynález fotografie (resp. již *daguerrotypii* vynalezenou ve čtyřicátých letech 19. století) snaha o její využití pro zachycení lidského těla. Dá se hovořit o dvou směrech, kterými se zobrazení nahoty ubíralo. Podle autorky Zdeny Kolečkové² se v prvním z nich jedná o akt v estetickém smyslu, který zpočátku sloužil jako pouhá skica, tzv. *akademie*. Tyto akademie šetřily umělcům čas i prostředky, které jinak museli investovat do nákladného klasického skicování. Později s rozvojem fotografické techniky se akt osamostatnil jako fotografická disciplína, která byla však poplatná konvencím převzatým z malířství a byla účelově desexualizována.

Druhým směrem je erotizující pojetí, které si klade za cíl působit na sexuální pudy. Zde můžeme sledovat zrod pornografie, která se od svých počátků těší masové oblibě především pro ventilaci libida. Jedná se o zobrazování nahoty již za hranicí mravů. Tato hranice se však mění v průběhu času a je ovlivněna především kulturním nahlížením na morálku a etické hodnoty. Především v moderní a postmoderní době není výjimkou, že se tato hranice zcela stírá.

¹ ŠENKOVÁ, Silva. *Latinsko-český, česko-latinský slovník*. 2. opr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1999, 262 s. ISBN 80-718-2087-3.

² KOLEČKOVÁ, Zdena. *La Chambre noire: [vybrané kapitoly z dějin fotografie a kinematografie (do roku 1918)]*. Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Fakulta užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, c2005, 111 s. ISBN 80-704-4731-1. (s. 61-64)

2.1 Pojetí aktu v kontextu historie umění

Jedním z prvních ztvárnění nahého lidského těla je Věstonická venuše, jež pochází z období mladého paleolitu. Tato soška z pálené hlíny do jisté míry předznamenala vývoj tohoto tématu. Přesto však na ni nelze nahlížet jako na akt v pravém smyslu slova, protože neplní primárně funkci estetickou, ale především symbolickou v prereligiózním významu. V této práci se bude autor věnovat především aktu v souvislosti s fotografií, a proto zde zmíní pouze ty tendence, které souvisí se zachycováním nahého lidského těla jako fotografického objektu. Pokud se fotografie do jisté míry přizpůsobuje sociálním a kulturním požadavkům doby, pak je možné vyvodit závěr, že je fotografie proměnlivá, jako lidstvo samo.

V tomto smyslu se fotografie aktu vyvíjí jako fenomén v návaznosti na bigotnost a pokrytectví, přes uvolňování mravů až po sexuální revoluci. Důkazem této skutečnosti budiž pohoršení, které mohla ve dvacátých letech minulého století vyvolat fotografie *Vlna* (obr. 1) autora Františka Drtikola, který se mimo jiné zasloužil o vstup fotografie aktu do povědomí veřejnosti. Dnes se tato fotografie jeví jako velmi decentní nevulgární umělecký akt.

obr. 1. Vlna – František Drtikol

(zdroj: http://www.upm.cz/storage/popup_4dad79a442ee6.jpg)

2.2 Současné pojetí zachycování lidského těla

Na našem území se ve stigmatizujícím období totality (roku 1950 byl vyhlášen oficiální nástup *socialistické fotografie*) věnovali fotografii aktu především autoři Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund, a to v rámci cestopisných a etnografických studií. Český divák tak měl možnost sledovat obnažené domorodce, nikoli však obnažené spoluobčany, jelikož tvorba v domácím prostředí mírně řečeno stagnovala.

Až na světlé výjimky, jako byli autoři Josef Sudek, Josef Prošek nebo později Miloslav Stibor či Jan Saudek, se fotografie aktu v domácím prostředí netěšila valné pozornosti. Za skutečnou expanzi aktu jsou považována 70. léta 20. století, kdy v Brně vznikla *skupina Epos* autorů Rostislava Košťála, Františka Maršálka, Jiřího Horáka a Petra Sikuly. Skupina, která byla ovlivněna hnutím hippies, symbolismem, existencialismem a surrealismem, se snažila o vyjádření pocitů a vnesla na domácí scénu nové a neformální postupy.

V osmdesátých letech proniká do české fotografie „*slovenská nová vlna*“ studentů Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění v Praze. Její představitelé Tono Stano, Rudo Prekop, Michal Pacina, Kamil Varga, Vasil Stanko a další se zabývali snahou o „hravou“ inscenovanou fotografii, která vyvrcholila v jejich společné práci *Hra na čtvrtého*.

Po změně režimu v roce 1989 dochází ke všeobecnému uvolnění a pro fotografii to především znamená možnosti mezinárodního ovlivňování. Dochází také ke zvýšení zájmu ze strany veřejnosti vůči aktu. Do popředí se dostává především léta cizelovaný osobitý styl inscenovaných aktů Jana Saudka, jenž svou tvorbou rozděluje diváky na ty, kteří ho milují a obdivují, a na ty, kteří ho stejně zarputile nenávidí.

„V roce 2000 proběhla rozsáhlá výstava *Akt v české fotografii v Císařské konírně Pražského hradu*. Navštívilo ji přes 45 tisíc diváků a stala se tak druhou

nejnavštěvovanější výstavou roku. V redukované podobě pak putovala po několika evropských metropolích. Podrobně se pak aktem v české fotografii zabývá kniha Vladimíra Birguse a Jana Mlčocha, která vznikla při příležitosti výstavy „Akt v české fotografii“.³

Z této skutečnosti se dá odvodit, jaký zájem vyvolává akt v dnešních lidech. V naší době se bigotnost nenosí a lidé jsou lační po provokujících dílech, která se umí prosadit v jinak monotónní nabídce. Důkazem jsou i pravidelné a oblíbené fotografické soutěže, které představují fotografie aktů pořázených amatéry i profesionálními mistry oboru.

2.3 Budoucí potenciál fotografie aktu

Potencionální možnosti uplatnění fotografie aktu vidí autor této práce především ve vnímání nahoty. To se díky otrlosti diváků stále častěji etabluje mezi běžnou činností všedního dne. Denně se člověk setkává s akty na každém kroku. Jsou to profesionálně zpracované snímky, které však slouží estetice pouze sekundárně. Mají za účel jediný, a to prodat cokoli komukoli.

Marketing dovedl umění propagandy k dokonalosti propojením chtíče sexuálního s chtíčem materiálním. V tomto směru je zobrazování nahoty velmi lukrativní záležitost ve službách mainstreamu a povrchnosti konzumní kultury. Fotografové tak často pracují v oblasti modelingu, ilustrační fotografie či reklamy a své umělecké snímky zhotovují ve volném čase. V této souvislosti by autor rád zmínil fotografku Natalii Lach-Lachowicz, o které Daniela Mrázková píše:

„Polská fotografka a multimediální výtvarnice. Absolvovala akademii výtvarného umění ve Vratislavi (1957-1963). Začínala autoportréty a studii tváře.

³ POKORNÁ, Hana. *Mužský akt v české fotografii*. Opava, 2011. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus. (s. 22)

V 70. letech se angažovala v konceptuálních aktivitách kolem vřatislavské galerie Perfamo (s A. Lachowiczem a Z. Dlubakem), reflektovala zejména vztahy mezi objektem a obrazem. V jiných pracích reinterpretovala všednodenní lidské činnosti, jež prezentovala s provokujícím erotickým podtextem. Intelektuálně a mnohdy feministicky laděná autorka, představitelka polské avantgardní fotografie.“⁴

Tato fotografa v cyklu *Konzumní umění* prezentuje sekvenci fotografií (obr. 2), jako velmi erotickou výpověď evokující felaci.

obr. 2. Konzumní umění - Natalie Lach-Lachowicz

(zdroj: <http://www.buamai.com/image/15305>)

Jedná se přitom jen o poněkud necivilizované požívání potravin, jako je banán, polévka nebo párky. Paradoxně se dá její odkaz objevit i v reklamní kampani jistého západočeského uzenářského koncernu, který využívá

⁴ MRÁZKOVÁ, Daniela. Co je fotografie: 150 let fotografie = What is photography: 150 years of photography. Praha: Videopress, 1989, 391 p. ISBN 80-7024-004-0. (s. 340)

dvojsmyslného zobrazení mladé atraktivní dívky pojídající uzenku. Zde dochází k jasnému obratu z původně kritické myšlenky k myšlence zcela konzumní.

Další možnost pro fotografy představuje stabilně rostoucí pornoprůmysl, který má v produkci zobrazování nahého těla jasné prvenství. Svědčí o tom množství fotografií na internetu, které neustále roste. S globalizací a nástupem kybernetického věku totiž dochází k masivnímu nárůstu poptávky a logicky i nabídky tohoto produktu.

Další fenomén, který má podle autorova názoru zásadní vliv na fotografii, a tudíž i fotografii aktu, je *dostupnost*. Dostupnost fotografické techniky je již dnes velmi vysoká. Současné mobilní telefony umožňují pořizovat fotografie kdykoli a kdekoli. Zároveň se veřejnosti zpřístupňuje i opravdu kvalitní profesionální technika, která často dokáže kompenzovat nedostatek praktických zkušeností a vědomostí.

Masové rozšíření fotografie dává, podle názoru autora, možnost téměř komukoli, aby se etabloval mezi fotografy. Tato skutečnost výrazně zvyšuje konkurenci a zároveň dochází k záplavě amatérskými a poloprofesionálními fotografiemi. Autor netvrdí, že tomu tak nemá nebo má být. S vývojem v budoucnu musí společnost počítat a musí se naučit být selektivní vůči tomu, co považuje a nepovažuje za hodnotné. Podle názoru autora však lidé poměrně snadno rozlišují fotografie na umělecké úrovni mezi všemi fotografiemi, které je obklopují.

3 Fenomén fotografie aktu

Jak již autor zmiňoval výše, zpočátku byl akt uznáván jen v rámci sochařského a malířského oboru a ve fotografii byl užíván pouze ve formě skic. Do jisté míry spatřuje důvod této zdrženlivosti v tom, že fotografie představuje příliš věrný obraz reálné skutečnosti. Naturalistické zachycení nahoty bylo pro tehdejší

společnost příliš. Před příchodem moderny a období experimentů se tak museli fotografové spokojit s asexuálním zobrazováním svých objektů.

Až s postupem doby se mohli zaměřit na umělecké experimenty. Rytmizace, struktura, linearita, křivky, možnosti pracovat svobodně a bez svazujících kánonů přejatých z malby, to byly podmínky pro rozvoj fotografie aktu jako suverénního uměleckého směru.

Zuzana Panská ve své diplomové práci zmiňuje linii, tvar a stavbu těla, tělesnou konstituci a její muskulaturu jako hlavní objekty zájmu fotografů aktu. Dále se zaobírá pojmy *forma*, *idol* a *touha*, o nichž se vyjadřuje takto:

„Spojením těchto pojmů vzniká klasická, můžeme říci komerční fotografie aktu. Tedy to, co si představí pod pojmem akt současný divák - krásné, dokonalé ženské tělo, z určité části cudně zakryté výrazným stínem či přehozenou draperií, vyhřívající se na bílém písku či pózující na horských skaliskách. Ženy na něj budou pohlížet ve smyslu touhy po dosažení podobného stupně fyzické dokonalosti, muži naopak, jako na objekt žádostivosti s představou se ho zmocnit.“⁵

Zuzana Panská hodnotí komerční vnímání aktu a tvrdí, že z uměleckého pohledu je klasický styl zobrazování aktu zastaralý a nudný. Osobně se s touto myšlenkou autor ztotožňuje, a proto svou praktickou práci koncipuje jako fragmentaci nahého těla do samostatných odosobněných a abstraktních aktů.

⁵ PANSKÁ, Zuzana. Nahé tělo ve fotografii po roce 1990. Opava, 2010. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus. (s. 2)

3.1 Hlediska nahlížení na nahé tělo

Ve své diplomové práci Vítězslava Ivčičová rozlišuje čtyři hlediska, která jsou určující pro tvorbu i vnímání aktu jako uměleckého díla. Jedná se o vztah erotický, estetický, symbolický a informativní.⁶ Autor by nerad polemizoval se stanovisky výše zmíněné autorky, ale rozdělení v její práci se mu jeví jako vhodná platforma pro strukturu jeho vlastní úvahy nad tímto tématem.

3.1.1 Erotika

Erotický vztah k nahému tělu považuje autor za primární, vzhledem k tomu, že jde o vrozenou tendenci, která má zajistit reprodukci. Toto nahlížení úzce souvisí se sexuálními pudy, které představují hereditou určené automatismy determinující lidské chování.

U člověka se však vyvinuly jisté zábrany, které mohou být podle teorie Sigmunda Freuda⁷ přisouzeny superegu, tedy nadvědomí, které ovládá projevy chování a brání, aby se plně projevilo id. Tyto zábrany umožňují pomocí volního chování jednat přiměřeně v situacích, které vyžadují sebeovládání. Psycholožka Alena Plháková zas uvádí, že lidé mají rozvinutou schopnost odložit uspokojení sexuálních tužeb. Dále se zmiňuje o významné souvislosti mezi ranou zkušeností a sexuálním chováním.

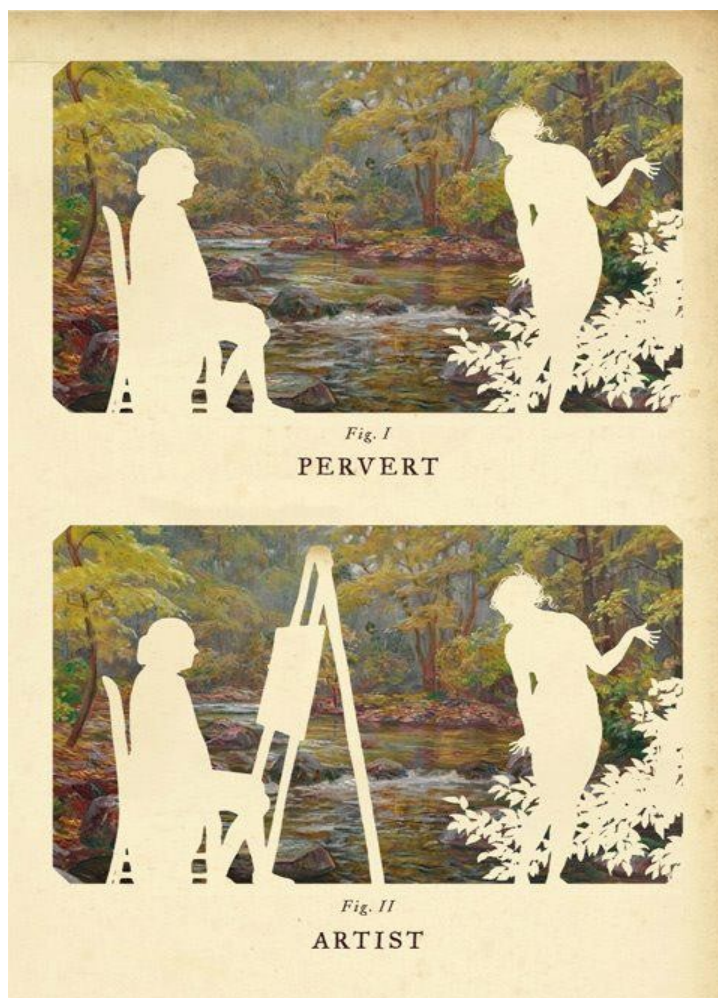
„Americký psycholog Harry Harlow (1905-1981) ve svých slavných výzkumech prokázal, že u primátů se sexuální a rodičovské chování plně rozvíjí pouze tehdy, získají-li v dětství pozitivní zkušenosti s rodiči a vrstevníky.“⁸

⁶ IVIČIČOVÁ, V. Současná česká erotická fotografie. Opava, 2000. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus.

⁷ FREUD, Sigmund. *Spisy z let 1904-1905*. Vyd. 1. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 2000.

⁸ PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004. (s. 338)

Z výše zmíněného autor této práce vyvozuje, že se fotografie aktu podílí na sublimaci potlačované energie libida ze sféry id ke společensky přijatelnému výtvarnému projevu. Člověk, který trpí obsedantními myšlenkami na koitus, se tak může stát uznávaným umělcem tvořícím akty, namísto aby se například pokusil o znásilnění. V této sublimaci pozoruje autor jistý pozvolný přerod z erotické tendence vnímání aktu do tendence vnímat jej z hlediska estetického. Estetika totiž může sexuální náboj i zcela odmítnout. Tento jev autor přisuzuje alibismu, který lidem dovoluje „zírat“ na nahé tělo s posvěcením společnosti a umělecké obce. Diváci tak vnímají akt opačného pohlaví jako estetický objekt jen navenek a latentně k němu přistupují jako k objektu sexuálních tužeb. Tuto skutečnost vtipně glosuje německý výtvarník Wilhelm Staehle (obr. 3), který pracuje s konceptem siluet.

obr. 3. Pervert vs. Artist - Wilhelm Staehle
(zdroj: <http://wilhelmstaehle.com/>)

Erotický vztah k nahému tělu však autor tohoto textu považuje za jev naprosto přirozený. Transfer excitace, která se objevuje při sledování uměleckého díla, je evokací sexuálního vzrušení z reálného živého těla. Jeho potlačování, nikoli ovládání, se může velmi negativně podepsat na kvalitě lidského života.

3.1.2 Estetika

Jak již autor zmínil výše, tendence erotické se mohou prolínat s estetickými. Je to právě estetika, která se ve výtvarném umění staví na přední místo, vzhledem k její samotné podstatě a smyslu. Estetické vnímání nahého těla se překrývá s nahlížením na běžné výtvarné dílo. Sledují se kvality jako je tonální zabarvení, kompozice, linie, rytmizace a všeobecně kvality běžné estetickému jazyku.

V případě, že v galerii sledují diváci nahé tělo, v jejich podvědomí se sice vynořují erotické myšlenky, navenek však tato činnost nejen působí, ale reálně se stává společensky akceptovanou. Jde tedy primárně o vnímání estetické na úkor stránky sexuální. Pochopitelně se nejedná o samostatné působení, nýbrž o vzájemnou interakci několika rovin: estetické, erotické, symbolické, případně informativní, přičemž je zjevná akcentace především na výtvarnou stránku a její estetické kvality. Tyto kvality jsou však vnímané velmi subjektivně. Co pro jednoho představuje vrchol ošklivosti a nevkusu, může jiný člověk vnímat jako ideál krásy. Totéž platí i při posuzování krásy nahého těla. Eva Petrová vyjadřuje názor na Picassův obraz *Stojící žena – stojící akt* z roku 1921 takto:

„...obraz Stojící žena, dílo reprezentativní, ale nikterak idealizující. Jeho krása tkví spíše v jisté obludnosti, přesto mu nelze upřít vznešenost a „římskou pravdu“. Masív růžovočerveného těla je důstojný: těžkomyslně, nehybně a znepokojivě.“⁹

Estetické nahlížení je tématem teoreticky dobře zpracovaným, a proto by autor raději uvedl svůj vlastní názor na percepci diváka. Každého jedince považuje za schopného samostatně vnímat a hodnotit výtvarné kvality. Pochopitelně zde

⁹ PETROVÁ, Eva. *Picasso v Československu*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1981, 227 s. (s. 119)

hraje významnou roli kontext a předchozí zkušenosti diváka. Člověk má však právo říci: „*Tohle se mi líbí.*“ nebo „*To se mi nelíbí.*“, ať už je profesí teoretik umění nebo tovární dělník.

Vnímání samo je vyjádřením osobnosti pozorovatele jako sumy vrozeného a získaného. V analogii na inteligenci fluidní a krystalickou autor postupem času podlehl přesvědčení, že teoretická průprava je velmi užitečná a svou gnozeologickou podstatou krásná. Zároveň je však do jisté míry velmi omezující. Člověk bez teoretických vědomostí může nahlížet na artefakt bez ponětí o jeho historii, technice výroby, stylu a kompozici, bez informací o autorovi a bez povědomí o jeho duševním rozpoložení. Díky tomu je schopen vnímat dílo bezprostředně a mnohem víc spontánně. Nevědomost je zde tedy osvobozujícím činitelem, který umožňuje nahlížet na dílo svým vlastním způsobem. Toto téma považuje autor za značně diskutabilní, vzhledem k možnostem, kterými disponuje odborník oproti laikovi. Je ovšem zajímavé zamyslet se nad rozdíly ve vnímání díla znalcem a laikem.

3.1.3 Symbolika

„*Symbol: 1. znak, značka, znamení; 2. předmět nesoucí hlubší (skrytý) význam.*“¹⁰

Symbolická rovina ve výtvarném projevu je jev dobře zmapovaný a dokonce dal název celému uměleckému směru – *symbolismu*, který reaguje na impresionismus, popisný naturalismus a formální akademismus. Vzhledem ke snaze vyjádřit těžko uchopitelné motivy, je vnímání symbolismu značně subjektivní. Snaha výtvarníka o symbolické vyjádření se také může velmi lišit od samotného pochopení symbolu divákem.

¹⁰ ŠENKOVÁ, Silva. *Latinsko-český, česko-latinský slovník*. 2. opr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1999, 262 s. ISBN 80-718-2087-3.

Ve hře je tedy význam, který může být všeobecně vykládaný jiným způsobem, než jak ho chápe jednotlivý divák nebo dokonce sám tvůrce. Výklad symboliky ve výtvarném díle se tak stává zdrojem rozsáhlé diskuze odborníků i veřejnosti. Velmi podrobně se tímto tématem zabývá Ladislav Kesner ve své studii *Teorie, vizuální zobrazení a dějiny umění*, kde se věnuje rozboru teorií autorů Davise, Wittgensteina či Kripkeho.

„...jde o následující: přestože některé formy viditelného chování mohou z vašeho a mého hlediska cosi reprezentovat (např. označovat či znázorňovat), neboť v jazyce společném nám oběma pro ně lze najít odpovídající konvenční „význam“, neexistuje žádná záruka ani žádná konečná zkouška, které by dokázaly, že určitá behaviorální forma - tak, jak bychom ji kdy mohli vnímat a studovat - má totožný anebo vůbec nějaký „význam“ i z hlediska někoho jiného. Například vy a já můžeme něco vyjadřovat mrknutím nebo zavrčením, nicméně někdo jiný pouze pohnul víčkem nebo ze sebe vydal vrčivý zvuk...“¹¹

Tato premisa platí jak u výtvarného díla, tak i u čehokoli jiného, vzhledem k tomu, že absolutní přenos žádné lidské myšlenky se nedá verifikovat. Vždy vstupuje do hry individualita jedince, který může předložené dílo chápat jinak a vždy se k prvotnímu smyslu může pouze přiblížit, nikoliv ho zcela obsáhnout.

Smysl symboliky ve fotografii aktu však nelze opomíjet. Pokud fotograf chce manifestovat myšlenku symbolicky, musí volit symbol co nejkonkrétnější a ve společnosti shodně chápaný. Oproti tomu autor, který nechce význam díla naservírovat divákovi přímo, se snaží hledat víceznačný symbol. Divák se v takovém případě může věnovat dílu déle, více o něm uvažovat a nabízí se mu možnost hledat vlastní cestu k jeho pochopení.

¹¹ KESNER, Ladislav. *Vizuální teorie: současné anglo-americké myšlení o výtvarných dílech*. Vyd. tohoto souboru 2. Jinočany: H & H, 2005. ISBN 80-860-2217. (s. 73)

3.1.4 Informativní tendence

Tato tendence se všeobecně objevuje ve fotografii od jejího počátku. Jde o snahu využít ji k přenosu informace. Fotografie je zde chápána jako obrazová příloha k informaci jiné, jako například žurnalistická fotografie ilustrující text.

Fotografie aktu tak může v informativní rovině například sloužit jako pojmová mapa pro mediky, kteří se pomocí ní lépe orientují v anatomii. Umělecké zaměření však nutí autora vnímat informativní tendenci především v souvislosti s anatomii člověka pro výtvarníky. Na fotografii nahého těla se může výtvarník naučit rozeznávat jednotlivé svaly, stavbu kostry, proporce jednotlivých částí těla, ale také může lépe pochopit například uměleckou zkratku tělesné perspektivy. Tímto způsobem se fotografie aktu navrací zpět ke svým kořenům jako studie těla.

Informativní tendenci vidí autor v neposlední řadě i v pouhém zájmu mladého člověka, který se prostřednictvím fotografie aktu seznamuje s anatomii opačného pohlaví nebo případně přehodnocuje normalitu své vlastní tělesné konstituce.

3.2 Nahota

Nahota je fenomén, který v souvislosti s fotografií aktu stojí rozhodně za zmínku.

„Podruhý si dají lepší pozor na toho, s kým se koupají. Ve vodě vypadá každé nahej člověka jako poslanec, a je to třeba vrah.“¹²

¹² HAŠEK, Jaroslav. *Osudy dobrého vojáka Švejka*. 3. vydání. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1960. edice Nesmrtelní sv. 52. (s. 240)

Vnímání pocitů provázejících nahotu se člověk od člověka liší, jak uvádí autor populární knihy o sexu Paul Joannides:

„V mezilidských vztazích existuje řada druhů nahoty. Například sbalíte-li někoho na jeden večer nebo patříte-li mezi velmi přelétavé typy, pak pro vás nahota znamená jen odhalenou kůži. Spoustu odhalené kůže. Takové pojetí sexu může být sice chvíli nádherně vzrušující, ale dlouhodobá dieta tohoto typu ve vás nejspíš zanechá pocit nenasycenosti a zatoužíte po hlubším vztahu. Pak začnete hledat člověka, s nímž byste se chtěli ocitnout nazí nejen fyzicky, ale i emocionálně. A třeba jste po něčem podobném toužili od samého počátku. Ať už je vaše motivace jakákoliv, tato kapitola hovoří o svlékání a představuje nahotu, která má nejen tělesný, ale i duševní charakter.“¹³

Onen duševní charakter nahoty má obrovský potenciál vzhledem k přenosu, ke kterému dochází při vnímání ženského aktu. Zatímco ženy se chtějí ideálu krásy přiblížit, muži v něm vidí kořist, kterou mohou dobývat. Duševní charakter je na fotografii často zobrazen jen latentně. Může být však odhalen ve výrazu modelky, nebo může být chápán jako symbolický transfer z nahoty fyzické do nahoty duševní. Nutno podotknout, že nahota je bez jejího očekávání prázdným pojmem.

Pokud jí totiž fáze očekávání nepředchází, pak postrádá účinek a smysl. Tuto myšlenku vtipně vystihuje citát amerického nakladatele Bennetta Alfreda Cerfa:

„Vynález minisukně je stejným pokrokem, jako vynález parolodi, o jejích výhodách se její vynálezce Robert Fulton svého času vyjádřil takto: ‚Nyní nejsme závislí na tom, až zafouká vítr.‘ B. Cerf“¹⁴

¹³ JOANNIDES, Paul. *Sex je umět, chtít a vědět: nová a většinou nádherná kniha o sexu pro dospělé každého věku*. Vyd. 1. Ilustrace Daerick Gröss. Frýdek-Místek: Alpress, 1999, 496 s. ISBN 80-721-8228-5. (s. 41-42)

¹⁴ PLACHETKA, Jiří. *Velká encyklopedie citátů a přísloví*. 2. vyd. Praha: Academia, 1999, 525 s. ISBN 80-200-0712-1. (s. 402)

Vnímání nahoty se v kulturních podmínkách mění stejně jako u fotografie aktu. V posledních letech, charakteristických tendencí zrychlovat, se dá vypozařovat jistý posun směrem k uvolnění mravního charakteru nahlížení na nahotu.

„Naše kultura je na nahotu tak citlivá, že na amerických náměstích nenajdete jedinou fontánu s baculatým cherubínem čurajícím do nádrže s vodou. Málokterá galerie veřejně vystaví nahou Boticelliho krásku. Pouhá zmínka o aktu Normana Rockwella stačí, aby se většina lidí otřásla studem, a spatřit v kabelové televizi obnažený rozkrok je stejně běžná událost jako sněhová bouře na Sahaře. Současně na nás však nahota intenzivně působí, jak o tom svědčí nepřeborné množství inzerátů a obrázků ze společnosti sálajících erotickým nábojem.“¹⁵

Tato citace představuje pohled na americkou společnost z doby před rokem 2000. Nyní se například filmová produkce Hollywoodu odvažuje na plátně zcela naturalisticky zobrazovat dlouho tabuizovaný koitus nebo mužský genitál, jako v případě snímků *Kenpark*, *Watchman* či filmového seriálu *Spartakus*.

3.2.1 Sexualita, stud a intimita

Pod pojmem sexualita se dnes většině lidí vybaví se souloží spojený vztah. Sexualita je však pojem, který zastřešuje i různé aberace, dysfunkce, ale především lásku. Právě láska je v souvislosti se sexem často vnímána jako pouhá přidaná hodnota.

„Těla se v lidech milují častěji než duše. Kdo ve svém životě poznal třeba sto žen, možná že vůbec nepoznal lásku.“ J. Čapek

¹⁵ JOANNIDES, Paul. *Sex je umět, chtít a vědět: nová a většinou nádherná kniha o sexu pro dospělé každého věku*. Vyd. 1. Ilustrace Daerick Gröss. Frýdek-Místek: Alpress, 1999, 496 s. (s. 42)

Tato slova jako by skrývala apel na současnou společnost, která uplatňuje k sexu jistý sportovní přístup. V analogii na sport podávají lidé výkony, počítají skóre a sbírají trofeje. Tím však dochází k určitému citovému oploštění, které má na společnost, alespoň dle soudu autora, negativní dopad.

Ve výtvarném díle může být sexualita nalezena i v náznaku, v malém detailu, ale také zcela nepokrytě. Pro příklad autor zmíní vyjádření Roberta Cumminga o obraze Jean-Auguste Ingrese *Valpinconova koupající se žena*.

„Mnoho Ingresových děl obsahuje sotva skrytou sexualitu. Tady vábí pohled diváka noha, jemně hladící druhou nohu nad zutou trepkou, hýždě uhnížděné na prostěradle a tvář skrytá ve stínu.“¹⁶

Stud spojený s nahotou pochází podle katechismu z prvotního hříchu a Adam s Evou jej neznali až do osudového jablka. Dnes se míra studu liší národ od národu i člověk od člověka. Zajímavý je i fenomén obnažené kůže u žen. Jde o plochu nahé kůže, která se zvětšuje v návaznosti na ovulační cyklus. Tedy ovulující ženy odhalují své tělo v průměru mnohem více. Být nahý může pro někoho představovat traumatizující zážitek a pro někoho zcela přirozený stav.

Intimita pociťovaná v přítomnosti obnažené osoby je důležitým faktorem při procesu tvorby fotografie aktu pro model i pro fotografa. Pokud totiž nejsou vůči nahotě zcela otrlí, vnímají onu intimitu celé akce velmi zřetelně. Když se pak podaří takové atmosféry dosáhnout, model se může uvolnit a ve výsledku na fotografii působí přirozeně.

¹⁶ CUMMING, Robert. *Slavní malíři*. Vyd. 2. V Praze: Knižní klub, 2008, 112 s. (s. 70)

3.2.2 Erotika a pornografie

Hranice mezi pornografií a aktem se, podle Jiřího Hellera, dynamicky odvíjí od kulturních a náboženských zvyklostí společnosti i od osobních postojů a zkušeností diváka.¹⁷ Pokud tedy divák nepřihlíží ke stránce estetické či symbolické, pak se mu nahota na fotografii jeví jako pouhá pornografie.

Na pornografii tak může mimo jiné nahlížet jako na komercializaci erotiky v její nejbrutálnější formě. Autor zde netvrdí, že je toto odvětví špatné, nebo dobré, ale bezesporu se na něj nabalují jiné negativní jevy. Představitelé pornografické produkce ubezpečují, že jde o seriózní povolání a legislativa jim dává za pravdu. Tento fakt působí absurdně ve společnosti, která staví mimo zákon prostituci. Autor si dovede představit situaci, kdy klient prostitutky při policejní razii argumentuje zapnutou videokamerou.

Je však nebezpečné vnímat pornografii pouze negativně. Musí být totiž také brány v potaz zásluhy, které má porno v boření sexuálních tabu. V tomto smyslu plní funkci informační a působí jako osvěta společnosti. Lidé získali zpětnou vazbu na vlastní fantazie a touhy, které dříve považovali za projev vlastní úchyvky. Nyní pochopili, že se různé aberace spojené se sexualitou vyskytují napříč společnostmi a není třeba je mytizovat. V moderní době platí, že jediné nenormální sexuální chování je žádné sexuální chování. Pornografie tak ventiluje skryté tužby společnosti.

„Pornografie nás půvabně učí, že žena, to nejsou jen kuří oka a hysterické výstupy, ale krajina naprosto jiná. J. Tallo“¹⁸

Prožívání erotického vztahu, oproti pornografickému, je na zcela jiné úrovni především pro emoční odezvu, kterou vyvolává. Tento vztah je charakteristický při

¹⁷ HELLER, Jiří. *Akt: naučte se fotografovat kreativně*. 1. vyd. Brno: Zoner Press, 2007, 224 s. Encyklopedie - grafika a fotografie. ISBN 978-808-6815-688.

¹⁸ PLACHETKA, Jiří. *Velká encyklopedie citátů a přísloví*. 2. vyd. Praha: Academia, 1999, 525 s. ISBN 80-200-0712-1. (s. 286)

prožívání intimity. Zatímco pornografie slouží primárně k ukojení sexuálního pudu, erotika působí na emoční stránku a podněcuje k trvalejšímu vjemu. Asi každý si dokáže vybavit nějaký svůj vášnivý polibek i s emocemi, které ho provázely. Málokdo si už ale dovede vybavit emoční rozpoložení, ve kterém se nacházel při sledování pornografie.

4 Komentář k praktické části diplomové práce

V následující části se autor rozhodl zmapovat proces vlastní tvorby fotografie aktu, včetně možného využití ve výtvarné výchově středních škol. Hledání modelu, vyrovnávání se s intimitou, volba vhodné techniky a samotný proces realizace a postprodukce fotografií považuje autor za nosná témata pro fotografii aktu, a proto je zařadil do komentáře k praktické části své diplomové práce. Oporu přitom hledal v literatuře, která se touto tematikou zabývá, především v knize Louise Benjamina *Velká kniha fotografování aktů: praktické postupy a umělecká inspirace*¹⁹, v knize *Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit*²⁰ od Roman Pihana a knize autorky Anny Henlyové *Fotografujeme akty*²¹.

4.1 Koncept fotografického cyklu

Název celého cyklu i jednotlivých snímků vychází z textu písně *V bílém* hudební formace Dunaj v podání zpěvačky Ivy Bittové. Autor svou praktickou práci koncipoval jako obrazy zimní krajiny ztvárněné prostřednictvím černobílých

¹⁹ BENJAMIN, Louis. *Velká kniha fotografování aktů: praktické postupy a umělecká inspirace*. Vyd. 1. Překlad Jakub Pavelka. Brno: Computer Press, 2010, 200 s. ISBN 978-802-5131-992.

²⁰ PIHAN, Roman. *Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit*. Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2006, 230 s. ISBN 80-903-2108-9.

²¹ HENLY, Anna. *Fotografujeme akty*. Brno: Computer Press, 2006, 128 s. Edice digitální fotografie. ISBN 80-251-1237-3.

fotografií nahého těla. Tyto akty postrádají klasickou formu a předkládají tak nefigurativní záběry, které diváky díky digitálním úpravám, absolutní absenci pozadí a neobvyklé perspektivě matou a nutí hledat skryté obsahy. Snímky ve své abstraktní podstatě postrádají erotickou rovinu a zaměřují se především na stránku estetickou.

4.2 Hledání objektu

Autor velmi dlouho zvažoval zařadit do své práce fotografie ženských i mužských modelů, které by prezentovaly určitou antropologickou rozmanitost. Pro formu své praktické práce se však rozhodl tuto možnost zamítnout. Ve své práci totiž zachycuje nahé tělo z takových perspektiv, že se fotografie stávají zcela nefigurativním aktem a plochu fotografií zcela zaplňuje lidská kůže.

Tato absence pozadí a již zmíněné nefigurativní pojetí umožnily, aby autor svůj záměr realizoval prostřednictvím jediného modelu. Tímto modelem se stala autorova partnerka.

4.3 Intimita vztahu

Díky tomu, že je modelka zároveň autorovou partnerkou, byl přechod do intimní atmosféry zcela bez problémů. Stud, který by pociťovala modelka jiná, by mohl být pro realizaci fotografií překážkou. Právě ona intimita vztahu, která se projevuje při tvorbě fotografií aktu, je nedílnou součástí tohoto procesu. Autor mohl tedy svou práci tvořit velmi spontánně a nemusel řešit problémy související

s navozováním intimity jak je popisuje Billy Pegram v knize *Fotomodeling: jak fotografovat, jak pózovat*²².

Vzhledem k tomu, že šlo o autorovu premiéru v této oblasti fotografie, nemohl vyvodit žádná srovnání s jinou modelkou. Z informací, které se k autorovi dostaly, však vyplývá, že někteří fotografové tento problém řeší alkoholem nebo drogami. Příkladem jsou způsoby v modelingové branži, jak je zachytil britský novinář Donald MacIntyre ve snímku *MacIntyre Undercover: Fashion*. Zde může divák sledovat, jak nezletilé modelky pod vlivem drog směňují sex za možnost objevit se na titulních stranách prestižních časopisů.

4.4 Volba techniky

Pro tvorbu fotografií zvolil autor digitální postup, který umožňuje mnohem snazší úpravy a širší možnosti kreativní postprodukce. Při volbě techniky a způsobu realizace se autor opíral o odbornou literaturu, díky které později předešel některým problémům. Jednalo se především o publikaci M. Davida Stonea *Digitální fotografie*²³ a o knihu Michaela Freemana *101 nejlepších tipů a triků pro digitální fotografii*²⁴.

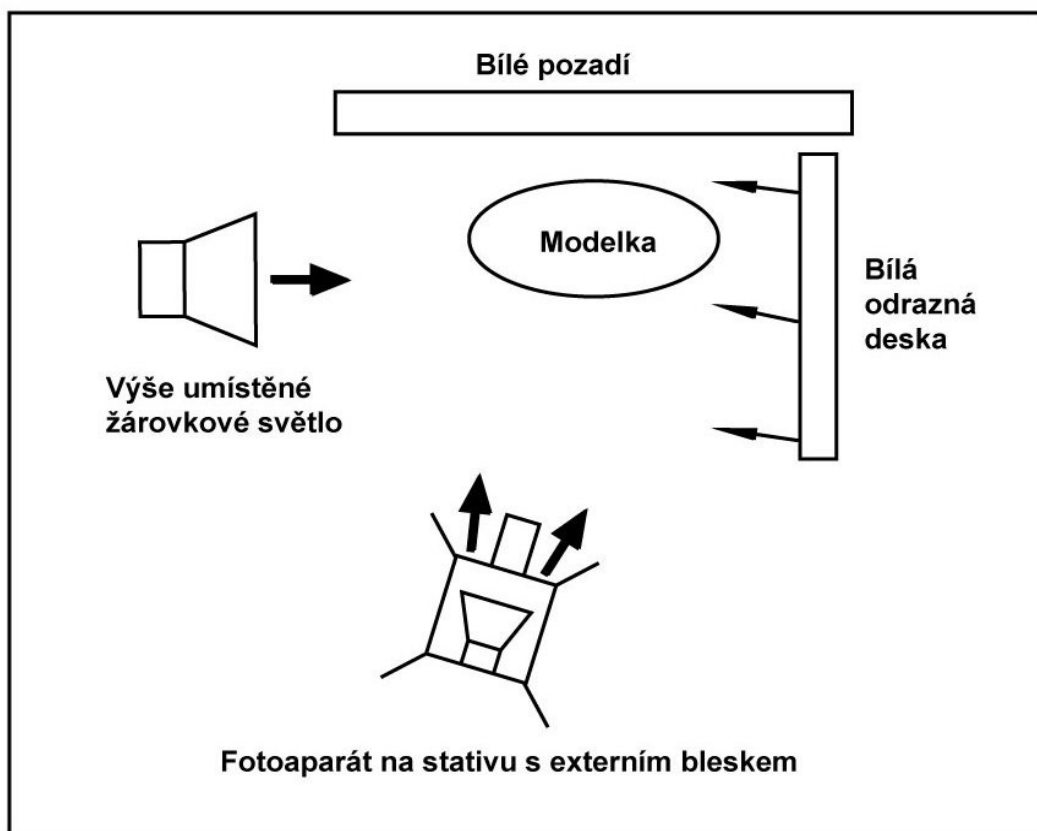
Snímky se autor rozhodl pořídit ze stativu fotoaparátem Canon EOS 400D DIGITAL při hodnotách ISO 100, expozici 1/1 a clonovém čísle F9. Nízkou citlivost ISO si mohl autor dovolit díky stabilitě stativu a použití zábleskového osvětlení. Jako objektiv autor zvolil Canon EF 28-80mm f/3.5-5.6 V USM, který považuje za plně dostačující pro fotografování z kratší vzdálenosti. Jako světelný zdroj byl

²² PEGRAM, Billy. *Fotomodeling: [jak fotografovat, jak pózovat]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008, 149 s. Edice digitální fotografie. ISBN 978-80-251-2232-7.

²³ STONE, David M. *Digitální fotografie*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003, 278 s. ISBN 80-251-0067-7.

²⁴ FREEMAN, Michael. *101 nejlepších tipů a triků pro digitální fotografii*. Vyd. 1. Překlad Ladislav Hlavatý. Brno: Computer Press, 2009, 175 s. ISBN 978-802-5123-263.

použit externí blesk Sigma v kombinaci s bočním osvětlením klasickou žárovkou a bílou odraznou deskou, která světlo rozptýlila a změkčila (obr. 4).

obr. 4. Schéma uspořádání ateliéru při autorově tvorbě

4.5 Průběh realizace

Autor před samotným procesem pořídil několik fotografických a kresebných studií, ze kterých mohl vycházet. Přesto samotná realizace vedla ve svém tvůrčím procesu k pozměnění původních záměrů jak při fotografování, tak při digitální postprodukci. V úvodu své knihy *Fotografujeme akty* totiž autorka Anna Henly říká:

„Fotografování aktů je neuvěřitelně vzrušující a podnětná práce. Zahrnuje v sobě širokou škálu stylů a publika.“²⁵

Samotná realizace neproběhla v prostorném ateliéru, ale v malém bytě. Modelka byla instruována, aby se před fotografováním osprchovala a tak se vytratily otlaky oblečení na kůži. Poté ji autor naaranžoval na předem připravené místo a upravil statické doplňkové osvětlení a odraznou desku. Modelku tak osvětlovalo mírné teplé světlo z levé strany a měkké rozptýlené světlo odrazné desky ze strany pravé. Světelné podmínky také doplnila bílá stěna v pozadí.

Poté autor pořídil několik snímků pro určení správných hodnot, přičemž postupoval v souladu s doporučením v knihách *Exponometrie v analogové a digitální fotografii*²⁶ a *Fotografický blesk v digitální i klasické fotografii*²⁷.

Následně začal modelku fotografovat z různých úhlů a v různých pozicích. Svou pozornost věnoval především křivkám těla, kterých si za běžných okolností nemůže divák všimnout. Modelku autor průběžně instruoval a instaloval tak, aby se na snímcích projevily především vizuální kvality kompozice. Tímto způsobem pořídil přibližně padesát fotografií z krátké vzdálenosti, přičemž ani jedna nezachycuje obličej modelky. Na snímcích se tak objevily pouze plochy kůže a hloubka obrazu je dána výhradně její světelnou modulací světly a stíny.

Fotografie ve formátu RAW pak autor přenesl do počítače, což mu umožnilo následné digitální úpravy vybraných fotografií.

²⁵ HENLY, Anna. *Fotografujeme akty*. Brno: Computer Press, 2006, 128 s. Edice digitální fotografie. ISBN 80-251-1237-3. (s. 6)

²⁶ VELKOBORSKÝ, Petr a Petr VERMOUZEK. *Exponometrie v analogové a digitální fotografii*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006, 269 s. ISBN 80-251-1198-9.

²⁷ HLINÁK, Jan. *Fotografický blesk v digitální i klasické fotografii*. Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2004, 110 s. ISBN 80-903-2103-8.

4.5.1 Postprodukce

Při následující postprodukci autor použil ořez, úpravy ostrosti, mísení vrstev snímku, klonování a retušování. Vždy se jednalo o úpravy individuální pro každou fotografii. Pořízené snímky, které autor vyhodnotil jako zdařilé, se rozhodl zpracovat v programech Adobe Photoshop CS5, Adobe Photoshop CS5 Camera Raw a FastStone Image Viewer. Přičemž postupoval podle některých doporučení z knih *Šokující digitální fotografie*²⁸ od autorů Hugginse a Proberta, nebo z publikace Scotta Kelbyho *Adobe Photoshop CS4: kniha plná triků*²⁹.

V první řadě šlo o ořez fotografií v programu Adobe Photoshop CS5 Camera Raw, kde autor ořezem poupravil kompozici a použil takové výřezy, které neobsahují nic jiného, než tělo modelky. Předem ale definoval přesné hodnoty ořezu pro formát A2, tedy 420 × 594 milimetrů podle normy ISO 216.

Ořez v tomto programu umožňuje i naklonění fotografií v jiném úhlu, což u některých fotografií autor využil. Zároveň zde autor použil funkci odstraňování skvrn, pomocí které eliminoval výraznější mateřská znaménka, která v obraze působila rušivým dojmem. Dále lehce navýšil kontrast a snížil hodnoty pro jasnost individuálně u každého snímku. Pomocí funkce pro nastavení úrovní pak odstranil okraje histogramů, čímž zdůraznil hloubku fotografií. Tento postup ale využil jen v omezené míře, která nezpůsobila ztrátu dat.

Některé snímky také zrcadlově horizontálně nebo vertikálně převrátil. Tímto krokem dosáhl jiných perspektiv a již tak náročná orientace v obraze se stává ještě složitější. Tento postup také vysvětluje různé úhly, pod kterými dopadá světlo na tělo modelky, přestože všechny fotografie byly pořízeny ze stejného místa bez změny osvětlení.

²⁸ HUGGINS, Barry a Ian PROBERT. *Šokující digitální fotografie*. 1. vyd. Překlad Petr Šilhavý. Praha: Grada Publishing, 2007, 182 s. ISBN 978-80-247-1848-4.

²⁹ KELBY, Scott. *Adobe Photoshop CS4: kniha plná triků*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-802-5123-560.

Následné kreativní úpravy provedl autor v prostředí programu Adobe Photoshop CS5, který umožňuje práci ve vrstvách a použití ořezové masky.

V první řadě duplikoval vrstvu pozadí z důvodu možnosti návratu ke zdrojovému snímku, který zůstal zamčen v pozadí po celou dobu práce. U nově vzniklé vrstvy použil autor funkci úprav ostrosti obrazu, pomocí které rozostřil snímek do té míry, aby již nebyla postřehnutelná zbytková zrnitost. Poté obraz pomocí zkapalnění v určitých místech záměrně zdeformoval a klonováním vyčistil některé rušivé plochy. Užitím několika vrstev, jejichž okraje měkce odstranil a některé z nich i převrátil, dosáhl v obraze drobných a někdy i markantních změn ve směru křivek těla. Kromě pozadí tento obraz autor sloučil do jedné vrstvy, kterou opět duplikoval a novou vrstvu duplikátu silně rozostřil. V této rozmlžené fotografii za použití gumování a různé míry transparentnosti opět odkryl spodní ostřejší vrstvu v místech obsahujících prvky kontrastu. Na závěr celý upravený snímek autor sloučil a uložil pro další úpravu. Při práci na softwarových úpravách mu byla oporou kniha Tomáše Tůmy *Kreativní digitální fotografie: montáž, retuš, umělecké techniky*³⁰.

Program FastStone Image Viewer, který autor využil pro přípravu k tisku, ocenil především při jasném definování rozlišení a převzorkování obrazových bodů na palec. Software autorovi také umožnil uložit snímky v různých formátech s možností nastavení míry komprese. Touto cestou uložil autor snímky pro finální zpracování profesionální tiskovou dílnou.

4.6 Možné využití v pedagogice

Možné využití v pedagogice vidí autor v uplatňování subjektivity žáků na úrovni vzdělávacího a osobnostně sociálního rozvoje.

³⁰ TŮMA, Tomáš. *Kreativní digitální fotografie: montáž, retuš, umělecké techniky*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2005, 183 s. ISBN 80-251-0886-4.

V rámci vzdělávacího pojetí se žák může naučit používat fotografickou techniku, komponovat správně snímky, může se dozvědět o dějinách fotografie aktu a jejích čelních představitelích, o historických souvislostech a o psychologickém působení na diváka. V rámci osobnostně sociálního pojetí se může naučit adekvátně vnímat nahotu. Při samotné tvorbě pak uplatňuje subjektivitu prostřednictvím kreativity a výtvarného experimentu.

Jako příklad využití předkládá autor dva vlastní náměty připravené pro vyučování výtvarné výchovy. Vzhledem k jeho studijnímu zaměření jsou oba koncipovány pro žáky středních uměleckých škol, případně pro účely andragogiky.

Námět č. 1 – ***Akt za oponou*** (obr. 5)

a) Zadání úlohy:

„Každý vytvořte sérii fotografií aktu, která bude obsahovat sedm snímků. Při práci použijte „oponu“- zavěšenou igelitovou fólii nebo záclonu, skrze kterou budete modelku fotografovat. Máte k dispozici osvětlení, které si můžete upravit a přemístit pouze do jediné polohy pro všech sedm snímků. Poté budete mít možnost snímky digitálně upravit.“

b) Cíle úlohy:

Primárním cílem je vytvoření fotografie aktu jako uměleckého díla. Dále se žáci naučí využívat možnosti použití materiálu, který model paradoxně skryje a zároveň odhalí zcela jiné kvality. Chybí zde obvyklé inscenování scény v průběhu samotné realizace, protože model je za „oponou“ nasvícen světly, která jsou statická. Fotograf je tak nucen hledat správný snímek především sám. Tím se naučí lépe komponovat. Práce se světly mu umožní orientovat se v prostředí ateliéru a nasvítit scénu podle svých představ.

c) Postup:

Žáci se po vyslechnutí instrukcí postupně střídají při fotografování modelu. Pedagog podává doplňující informace a odpovídá na technické dotazy. Žáci si navzájem pomáhají s komponováním scény a vzájemně si radí při tvorbě snímků. Ti z žáků, kteří snímky již pořídili, se přesunou k počítači, kde vyberou finální fotografie. Následuje konečné doladění, případné korekce a ořez vzniklých fotografií.

d) Reflexe a reflektivní dialog:

Hodnocení průběhu práce a jejích výsledků. Otázky typu: „Jak jste spokojeni se svými fotografiemi? Která díla ostatních považujete za nejzdařilejší a z jakého důvodu? Byla podle vás přínosná přítomnost „opony“ a pokud ano, pak čím?“ Nacházení stylového kontextu z okruhu umělecké tvorby pro vybrané dílo. Popis a hodnocení nově vzniklých artefaktů.

e) Inventář:

Digitální fotoaparát s možností manuálního nastavení, model, rozměrná záclona nebo igelitová fólie, reflektory na stojanech, počítač s fotografickým editorem.

f) Časová dotace:

Minimálně dvě vyučovací hodiny při skupině patnácti žáků.

Námět č. 2 – **Malování světlem** (obr. 6)

a) Zadání úlohy:

„Každý vytvoříte jednu fotografii aktu za použití stativu a dlouhého expozičního času, ve kterém budete bodovým osvětlením „malovat“ výslednou podobu snímku. Pokuste se experimentem dosáhnout nových světelných kvalit práce, přičemž vás bude limitovat počet snímků. Smíte pořídit pouze pět fotografií, ze kterých vyberete jedinou, kterou budete prezentovat. Během tvorby se pokuste o kompozici, která nebude vyžadovat digitální úpravu ořezem. Můžete model situovat do libovolné polohy.“

b) Cíle úlohy:

Cílem úkolu je vytvoření fotografie aktu za použití techniky dlouhé expozice a změny světelné situace. Žáci si osvojí výhody práce se stativem a získají dovednosti i vědomosti spojené s expozicí snímků. Díky limitu pěti snímků žáci částečně porozumí omezením, která skýtala doba kinofilmu. Tento poznatek se v ideálním případě naučí uplatňovat při pořizování fotografií, což omezí kvantitu a zvýší kvalitu snímků. Práce se světly žákům poskytne technické dovednosti v rámci práce v ateliéru.

c) Postup:

Žáci vyslechnou instrukce a poté začnou jednotlivě pracovat na kompozici, umístění stativu s fotoaparátem, poloze modelu a nastavení hodnot pro expozici. Postupně se střídají při fotografování modelu, přičemž pedagog žákům pomáhá a odpovídá na dotazy. Při osvětlení pak pohybují světelným zdrojem a vytvářejí tak netypické stíny na těle modelu. Žáci si navzájem radí, pořízené snímky poté v počítači vyhodnotí a vyberou svou finální fotografii. Následuje hodnocení průběhu práce a jejích výsledků formou dialogu.

d) Reflexe a reflektivní dialog:

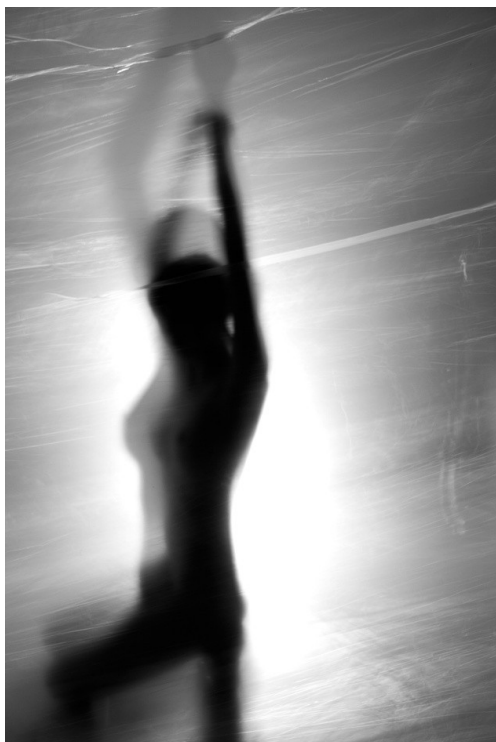
Závěrečné zhodnocení práce a diskuze nad výslednými snímky. Otázky typu: „Jak se vám pracovalo s dlouhými časy a se světelnou malbou? Na základě čeho jste se rozhodovali při výběru výsledné fotografie? Bylo pro vás obtížné vyrovnat se s limitem pěti fotografií a proč? Dokázali byste vybrat mezi díly ostatních jedno nejzdařilejší?“ Rozbor estetických kvalit a vyhodnocení finálních snímků.

e) Inventář:

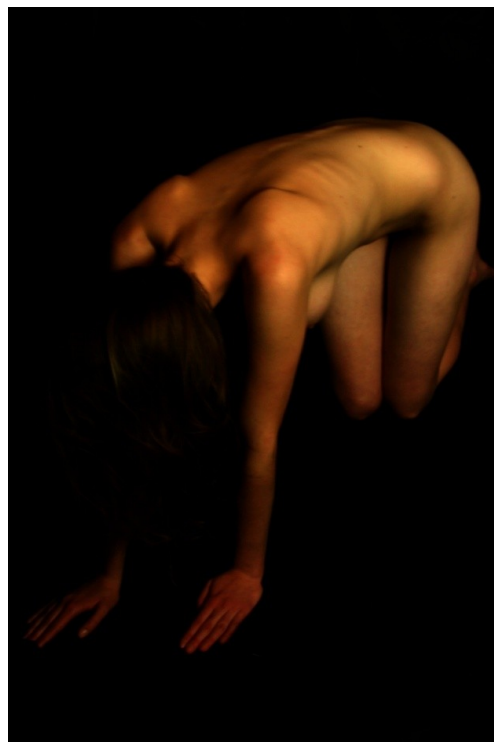
Digitální fotoaparát s možností manuálního nastavení, model, stativ, bodový reflektor, počítač s fotografickým prohlížečem.

f) Časová dotace:

Minimálně dvě vyučovací hodiny při skupině patnácti žáků.

obr. 5. Akt za oponou (archiv autora)

obr. 6. Malování světlem (archiv autora)

5 Kvantitativní výzkum

Autor zařadil do své práce také kvantitativní výzkum vniklý díky metodě dotazníku. Tento dotazník v sobě nese informace, které mohou pomoci pochopit současné vnímání fotografie aktu a jeho diferenciaci mezi erotickou a pornografickou tvorbou. Do jisté míry jde o ověření autorova vlastního vnímání. Pro sběr dat autor využil sociální sítě, pomocí které získal padesát respondentů.

Podobné tématice se hlouběji věnuje ve své diplomové práci Martin Chochola³¹, který kvalitativní metodou zkoumá psychologické aspekty určování hranice mezi erotikou a pornografií. Podle něj je spektrum a variabilita názorů respondentů, kteří vyplnili jeho dotazník PSAV 2004, příčinou toho, že oba pojmy nelze klasickým způsobem definovat.

5.1 Cíl výzkumu

Výzkum si klade za cíl odhalit úroveň percepčních schopností současné společnosti při sledování fotografií nahého těla. V této souvislosti autor také pozoruje intersexuální rozdíly v hodnocení těchto fotografií. Další bod zájmu představuje vliv věku, ve kterém se respondent poprvé setkal s fotografií aktu, na věkovou hranici podle něj vhodnou pro první setkání s uměleckou fotografií zobrazující nahé tělo. Autor se zde pokusí vyhodnotit některé korelace, které výsledky nabízejí. Soubor získaných dat z dotazníku může posloužit pro další analýzu. Výsledky mimo jiné mohou prokázat míru, do jaké jsou respondenti schopni od sebe rozlišit vulgární, pornografickou, erotickou a uměleckou fotografii.

³¹ CHOCHOLA, Martin. *Podívám se a vidím: Kriteria subjektivního určování hranice mezi erotikou a pornografií*. Praha, 2004. Diplomová práce. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze - Katedra psychologie. Vedoucí práce Prof. PhDr. Petr Weiss. Dostupné z: http://chochola.net/diplomka/dp/diplomova_prace.pdf

Výsledná data zároveň nabízejí výpovědní hodnoty o vzorku respondentů, jako je pohlaví, věková kategorie, dosažené vzdělání a preference mužského nebo ženského modelu ve fotografii aktu. Také říká zda je respondent rodičem, jestli se považuje za odborníka v oblasti výtvarné kultury a zda je podle něj nebezpečná pornografie pro mravní vývoj mladistvých i dospělých. Odpovědi na otázku, zda by respondenti souhlasili s tím, aby jejich potomek zpracovával akt v rámci výtvarné výchovy na střední škole, se mohou stát podkladem pro zařazení tohoto kontroverzního tématu do výuky.

5.2 Metodika výzkumu

Autor se rozhodl pro kvantitativní metodu a tak získaná data představují číselné údaje, které je možno statisticky zpracovat. Zdroj dat pro výzkum představuje dotazník, který se skládá z úvodních instrukcí a dvou tabulek (obr. 7 a 8) s otázkami a poli pro odpovědi. Respondent vyplňuje odpovědi na základě sedmnácti fotografií, které jsou obsaženy v příloze dotazníku. Skupinu respondentů autor získal prostřednictvím sociálních sítí a v prostředí svých vrstevníků, což se odrazilo na věkovém průměru zkoumaného vzorku.

Data získaná z tohoto dotazníku budu zpracovávat ve své diplomové práci a slibuji, že budu respektovat anonymitu respondentů. Upozorňuji, že **DOTAZNÍK OBSAHUJE EXPLICITNÍ OBRAZOVOU PŘÍLOHU**, proto doporučuji, věnovat se mu v soukromí.

V následujícím dotazníku zaznamenejte prosím odpovědi číslicí „1“ (v případě věku u otázky 9. a 10. počtem let*) do příslušného bílého pole.

Průzkum vnímání fotografie aktu									
	muž	žena			Dosažené vzdělání:	ZŠ	SŠ	VOŠ	VŠ
Vaše věková kategorie	18-25	26-35	36-45	46-55	nad 55				
číslo	Otázka							Odpověď	
								ANO	NE
1.	Máte děti?								
2.	Považujete se za odborníka v oblasti výtvarné kultury?								
3.	Byli byste ochotni stát modelem pro fotografii aktu?								
4.	Preferujete pohled na ženskou fotografii aktu před mužskou?								
5.	Je pro Vás náročné rozlišit mezi pornografií a fotografií aktu?								
6.	Souhlasili byste, aby Váš potomek zpracovával akt v rámci výtvarné výchovy na střední škole?								
7.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj mladistvých (15 – 18 let)?								
8.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj plnoletých (nad 18 let)?								
9.	V kolika letech jste se poprvé setkali s fotografií nahého těla?							*věk:	
10.	V kolika letech by se podle Vás měl člověk poprvé setkat s fotografií aktu – tedy s uměleckým zobrazením nahého těla?							*věk:	

obr. 7. Dotazník pro respondenty (1. strana)

Do následující tabulky vepište číslici „1“ do příslušného bílého pole. U každé fotografie zvolte jen JEDNU MOŽNOST ze čtyř (vulgární, erotickou, pornografickou nebo uměleckou), která je nejbližší vašemu názoru na níže uvedené fotografie. K dotazu na věk vepište číslo (od kolika let by fotografie měla být přístupná).

číslo	Fotografie	vulgární	erotickou	pornografickou	uměleckou	přístupnou od *věku:
1.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
2.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
3.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
4.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
5.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
6.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
7.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
8.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
9.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
10.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
11.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
12.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
13.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
14.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
15.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
16.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>
17.	Považujete tuto fotografii za:					věk: <input type="text"/>

obr. 8. Dotazník pro respondenty (2. strana)

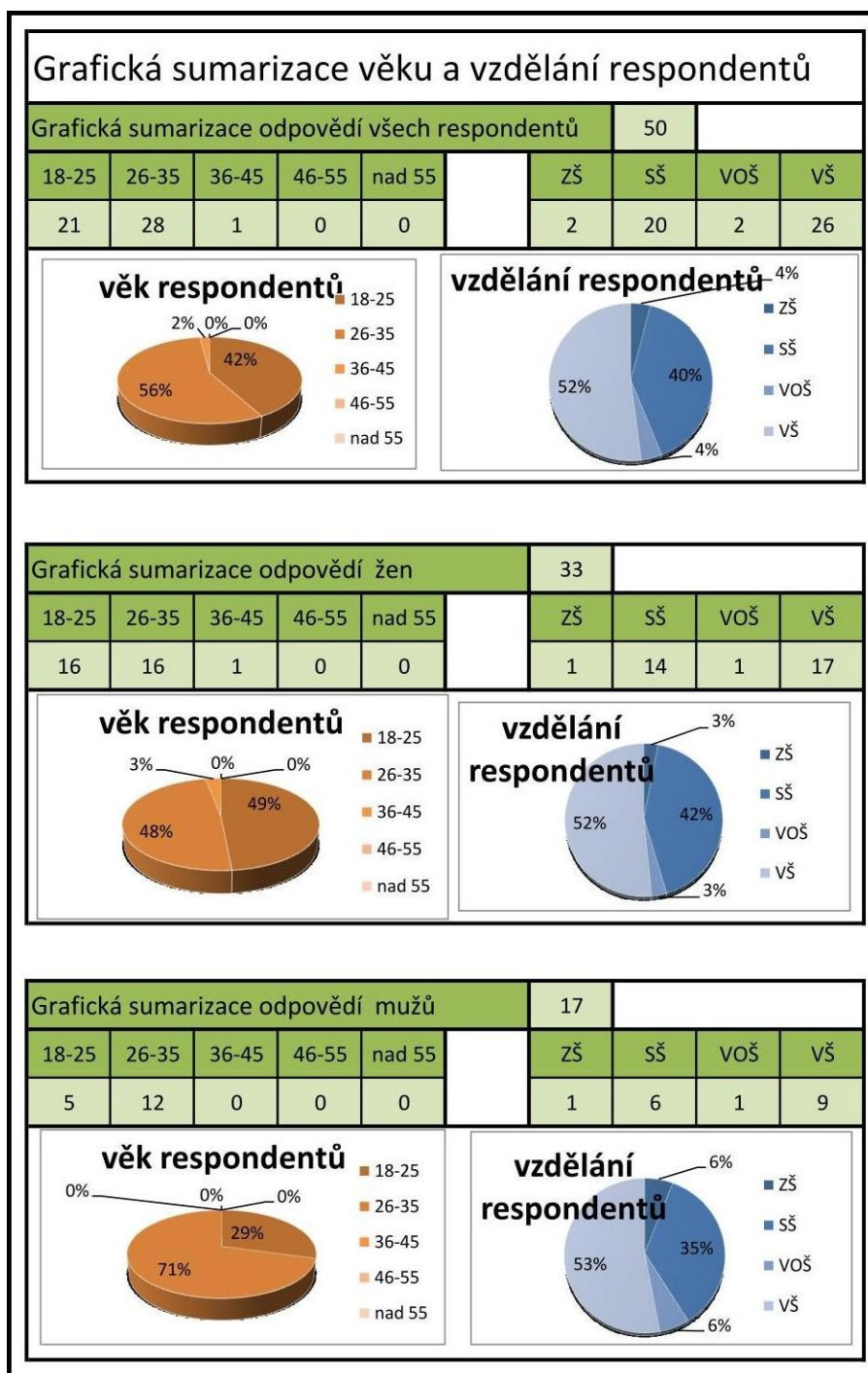
Respondent je v úvodu upozorněn na explicitní obsah a instruován k vyplnění dotazníku v soukromí. Pomocí číslice „1“ označuje odpovědi v případě otázek, které nevyžadují vyplnění věku. V případě dotazů na věk vepisuje konkrétní věk číslem. Tento způsob zaznamenávání byl zvolen pro jeho snadnou analýzu pomocí programu MS Excel, který umožňuje hromadné sledování výsledků jednotlivých dotazníků.

Získané odpovědi respondentů autor v první řadě rozdělil do dvou souborů dle pohlaví, což mu umožnilo sledovat intersexuální rozdíly ve výsledcích. Program Excel využil autor mimo jiné při sumarizaci dat pomocí funkce „SUMA“. A funkce „PRŮMĚR“ pro zjištění průměrného věku ve kterém se respondenti poprvé setkali s fotografií nahého těla a věku, podle nich optimálního pro první setkání člověka s uměleckou fotografií zobrazující nahé tělo. Autor poté zvolil funkce pro hodnoty ve výsledkovém archu, s jejichž pomocí jednoduše vyhodnotil a zvláště porovnal získaná data pro obě pohlaví. Tyto údaje se automaticky promítly do předem připravených grafů a sumarizačních listů.

Obdobný postup autor použil také pro hodnocení jednotlivých fotografií, které byly respondentům předloženy. Výsledky se tak automaticky zaznamenaly v grafické podobě a bylo pak snazší rozpoznat některé jevy vhodné pro další analýzu. Projevila se tak míra citlivosti na nahotu u fotografií etablovaných autorů a fotografií původně pornografických. Tímto způsobem získal autor z dotazníků výsledné údaje.

5.3 Výsledky výzkumu

První část dotazníku pomohla autorovi zařadit vzorek respondentů do sociálního a kulturního kontextu. Jedná se především o dosažené vzdělání a věk respondentů (obr. 9).

obr. 9. Grafická sumarizace věku a vzdělání respondentů

Dále výzkum vypověděl, zda se jedná o rodiče, jestli se považují za odborníky v oboru oblasti výtvarné kultury, zda by byly ochotni stát modelem pro fotografii aktu a zda preferují pohled na akt mužský nebo ženský. Za nosnou považuje autor otázku číslo šest, ve které se ptá, zda by respondent souhlasil, aby jeho potomek zpracovával akt v rámci výuky výtvarné výchovy na střední škole. Dále pak otázky sedm až deset kde zjišťuje, zda považují pornografii za nebezpečnou pro mravní vývoj a věk prvního setkání s fotografií nahého těla (obr. 10 a 11).

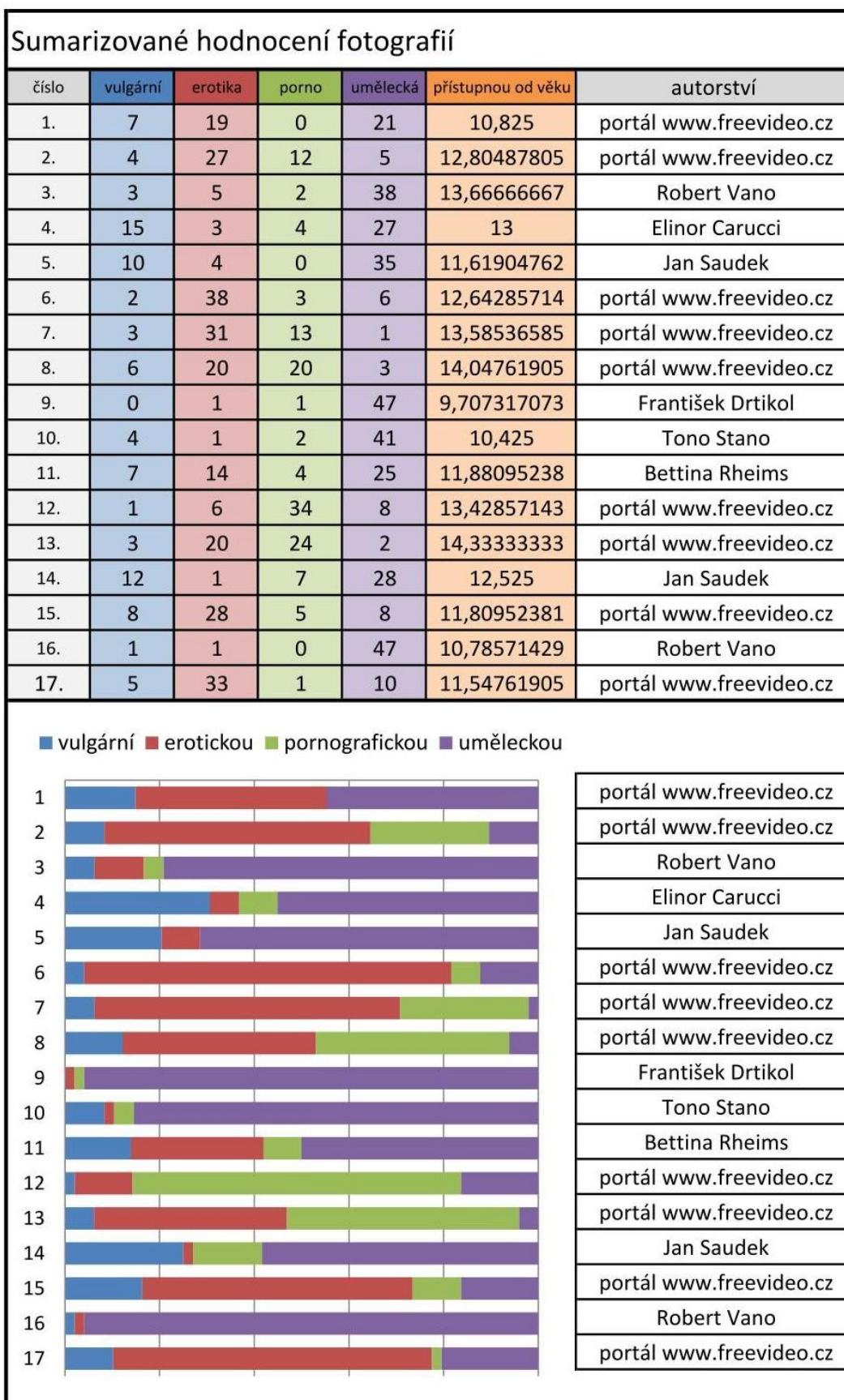
Grafická sumarizace odpovědí		Ano		Ne			
		celkem	50	ženy	33	muži	17
1.	Máte děti?						
2.	Považujete se za odborníka v oblasti výtvarné kultury?						
3.	Byli byste ochotni stát modelem pro fotografii aktu?						
4.	Preferujete pohled na ženskou fotografii aktu před mužskou?						
5.	Je pro Vás náročné rozlišit mezi pornografií a fotografií aktu?						
6.	Souhlasili byste, aby Váš potomek zpracovával akt v rámci výtvarné výchovy na střední škole?						
7.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj mladistvých (15 – 18 let)?						
8.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj plnoletých (nad 18 let)?						
			celkem		ženy		muži
9.	V kolika letech jste se poprvé setkali s fotografií nahého těla?	věk:	8,5278		8,5		8,5556
10.	V kolika letech by se podle Vás měl člověk poprvé setkat s fotografií aktu ?	věk:	8,375		9,75		7

obr. 10. Grafická sumarizace odpovědí

Sumarizované odpovědi všech respondentů										
Celkem respondentů		50				Dosažené vzdělání:	ZŠ	SŠ	VOŠ	VŠ
							2	20	2	26
Vaše věková kategorie		18-25	26-35	36-45	46-55	nad 55				
		21	28	1	0	0				
číslo	Otázka						Odpověď			
							ANO	NE		
1.	Máte děti?						7	43		
2.	Považujete se za odborníka v oblasti výtvarné kultury?						9	41		
3.	Byli byste ochotni stát modelem pro fotografii aktu?						25	25		
4.	Preferujete pohled na ženskou fotografii aktu před mužskou?						33	17		
5.	Je pro Vás náročné rozlišit mezi pornografií a fotografií aktu?						8	41		
6.	Souhlasili byste, aby Váš potomek zpracovával akt v rámci výtvarné výchovy na střední?						45	5		
7.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj mladistvých (15 – 18 let)?						25	25		
8.	Je podle Vás nebezpečná pornografie pro mravní vývoj plnoletých (nad 18 let)?						7	43		
9.	V kolika letech jste se poprvé setkali s fotografií nahého těla?						*věk:	8,52778		
10.	V kolika letech by se podle Vás měl člověk poprvé setkat s fotografií aktu – tedy						*věk:	8,375		
číslo	Fotografie	vulgární	eroticickou	pornografičkou	uměleckou	přístupnou od	autorství			
1.	Považujete tuto fotografii za:	7	19	0	21	věk: 10,825	portál www.freevideo.cz			
2.	Považujete tuto fotografii za:	4	27	12	5	věk: 12,80488	portál www.freevideo.cz			
3.	Považujete tuto fotografii za:	3	5	2	38	věk: 13,66667	Robert Vano			
4.	Považujete tuto fotografii za:	15	3	4	27	věk: 13	Elinor Carucci			
5.	Považujete tuto fotografii za:	10	4	0	35	věk: 11,61905	Jan Saudek			
6.	Považujete tuto fotografii za:	2	38	3	6	věk: 12,64286	portál www.freevideo.cz			
7.	Považujete tuto fotografii za:	3	31	13	1	věk: 13,58537	portál www.freevideo.cz			
8.	Považujete tuto fotografii za:	6	20	20	3	věk: 14,04762	portál www.freevideo.cz			
9.	Považujete tuto fotografii za:	0	1	1	47	věk: 9,707317	František Drtikol			
10.	Považujete tuto fotografii za:	4	1	2	41	věk: 10,425	Tono Stano			
11.	Považujete tuto fotografii za:	7	14	4	25	věk: 11,88095	Bettina Rheims			
12.	Považujete tuto fotografii za:	1	6	34	8	věk: 13,42857	portál www.freevideo.cz			
13.	Považujete tuto fotografii za:	3	20	24	2	věk: 14,33333	portál www.freevideo.cz			
14.	Považujete tuto fotografii za:	12	1	7	28	věk: 12,525	Jan Saudek			
15.	Považujete tuto fotografii za:	8	28	5	8	věk: 11,80952	portál www.freevideo.cz			
16.	Považujete tuto fotografii za:	1	1	0	47	věk: 10,78571	Robert Vano			
17.	Považujete tuto fotografii za:	5	33	1	10	věk: 11,54762	portál www.freevideo.cz			

obr. 11. Sumarizované odpovědi všech respondentů

Dále výsledky dotazníků odhalily, jak respondenti hodnotí sedmnáct prezentovaných fotografií v rovinách vulgarity, erotiky, pornografie a stránky umělecké. Také u jednotlivých snímků vypovídá o věkové hranici, kterou považují respondenti za optimální (obr. 12).

obr. 12. Sumarizované hodnocení fotografií

5.4 Závěry výzkumu

Problematika rozlišování mezi estetikou, erotikou a pornografií působí dosti kontroverzně nejen v oblasti pedagogiky, ale i ve společnosti všeobecně. Autor pociťuje v našem školství absenci takové sexuální výchovy, která by byla metodicky zpracována bez stigmatizujících vlivů církve. Kvalitní zpracování by umožňovalo kantorům vést žáky k zodpovědnému přístupu k sexu a adekvátnímu vnímání nahoty.

Autor z výzkumu vyzoroval, že vzorek respondentů dokázal většinou správně rozpoznat snímky umělecké, ale vyhodnocování fotografií erotických a pornografických mu dělalo potíže. Tato skutečnost svědčí o neostrosti hranice mezi těmito fenomény a subjektivním nahlížením na ně. Byl překvapen, že se v odpovědích objevila hodnocení uměleckých fotografií etablovaných autorů jako vulgární. A naopak hodnocení snímků pornografických či erotických jako umělecké. Zároveň z výsledků vydedukoval, že se respondenti při vyhodnocování neřídili jen zobrazeným obsahem, ale také formou snímků. Například fotografii číslo šestnáct od Roberta Vana vyhodnotilo 47 z 50 respondentů jako uměleckou, přestože je na fotografii z profilu vyobrazený mužský trup se ztopořeným falem.

Jako zajímavý vyhodnotil autor fakt, že muži i ženy datují své první setkání s fotografií zobrazující nahotu do téměř shodné doby. U mužů jde o průměrný věk 8,1 roku a u žen o 8,5 roku. Tento jev přisuzuje autor zvědavosti, která je pro tento věk charakteristická. Zároveň však ženy v průměru považují za ideální věk pro první setkání 9,2 roku, tedy věk vyšší než v jakém k setkání došlo u nich. Oproti tomu respondenti muži považují v průměru za ideální věk pro první setkání 6,1 roku, tedy věk o dva roky nižší než v jakém k setkání došlo v jejich případě.

6 Závěr práce

Autor se díky zpracování naučil mnoho nového a přesvědčil se, že tvorba fotografického aktu je náročná práce vyžadující značnou míru pozornosti, trpělivosti a vůle.

Autorova diplomová práce obsahuje dvě části. V praktické zpracovává tematiku fotografie aktu do cyklu patnácti snímků formátu A2. V tomto cyklu se snaží dosáhnout nefigurativního zobrazení nahé lidské postavy za použití digitálních úprav. Koncept fotografií se odvíjí od sněhem pokryté krajiny a ledových ploch, které se dají v těchto abstraktních snímcích vyzorovat.

V textu teoretické části práce se autor věnuje historickému vývoji a kulturnímu kontextu zobrazení nahého těla. Dále se zabývá psychologickými fenomény, které s aktem souvisejí, zejména jde o sexualitu, stud a intimitu. Zaměřuje se také na sociálně kulturní jevy, jako je estetika, erotika, pornografie a symbolika. Také zde reflektuje průběh realizace fotografií pro praktickou část. Komentuje tak proces tvorby od hledání objektu, přes volbu techniky, až po postprodukční úpravy a možné využití v pedagogice.

Autor se rozhodl zařadit do své práce také kvantitativní výzkum, který je zaměřen na vnímání fotografií nahého těla. Z výsledků autor zjistil, že hranice mezi erotikou, pornografií a fotografií aktu nejsou zcela jasné a že jejich vyhodnocování neprobíhá pouze na základě obsahu, ale také díky formě snímků. Z výzkumu mimo jiné vyplynul jistý intersexuální rozdíl. Ženy doporučují pro první setkání s nahotu na fotografii devátý rok života, tedy věk o tři roky vyšší než uvádějí muži.

6.1 Summary - Resumé v anglickém jazyce

The author's thesis consists of two parts. In the practical one, the theme of art nude photography is elaborated as a series of fifteen images of A2 format. In this series, it seeks to achieve a non-figurative depiction of naked human figure, using digital editing. The concept is based on photographs of the snow-covered land and ice surfaces, which can be observed in these abstract images.

In the theoretical part of the text the author deals with the historical development and cultural context of depiction of the naked body. It also concerns with psychological phenomena related with the art nude, especially including sexuality, shame and intimacy. It also focuses on social and cultural phenomena, such as aesthetics, erotica, pornography, and symbolism. It also reflects the realization process of photographs for the practical part. Hence, it comments on the creative process from the stage of searching the photographed person, through the choice of techniques to post-production editing and possible use in education.

The author also decided to include in this work a quantitative research, which focuses on the perception of photographs of the naked body. The results showed that the line between erotica, pornography and photographs of the art nude is not entirely clear and that their evaluation is not based only on the content, but also on the form of the images. The research resulted among other things in certain intersexual difference. Women recommended for the first meeting with the nudity in the photograph the ninth year of life, which is three years higher than men.

7 Přílohy k praktické části

Na následujících stránkách autor prezentuje dvacet pět fotografických studií, které sloužily jako podklad pro konečné vypracování. A dále zde předkládá patnáct zmenšených snímků finálního cyklu nazvaného *V bílém*.

7.1 Fotografické studie

Studie číslo 1.

Studie číslo 2.

Studie číslo 3.

Studie číslo 4.

Studie číslo 5.

Studie číslo 6.

Studie číslo 7.

Studie číslo 8.

Studie číslo 9.

Studie číslo 10.

Studie číslo 11.

Studie číslo 12.

Studie číslo 13.

Studie číslo 14.

Studie číslo 15.

Studie číslo 16.

Studie číslo 17.

Studie číslo 18.

Studie číslo 19.

Studie číslo 20.

Studie číslo 21.

Studie číslo 22.

Studie číslo 23.

Studie číslo 24.

Studie číslo 25.

7.2 Fotografický cyklus V bílém

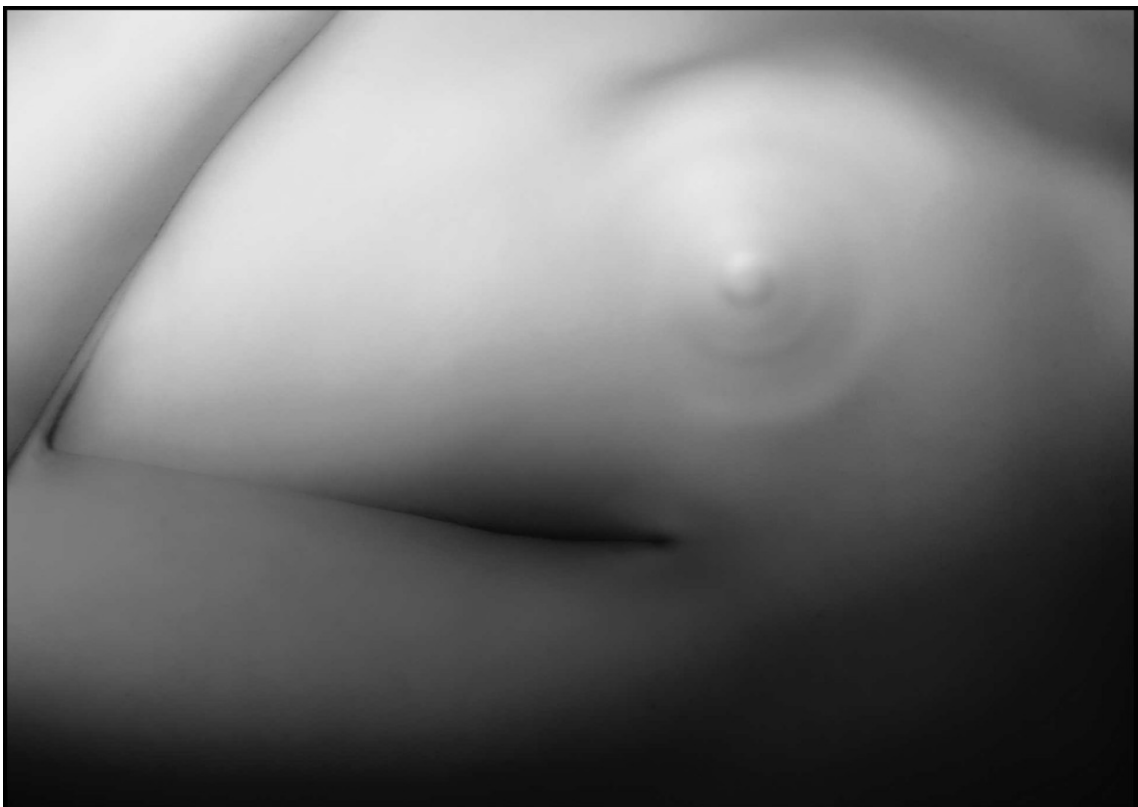
Fotografie číslo 1. – Krápníky kapky

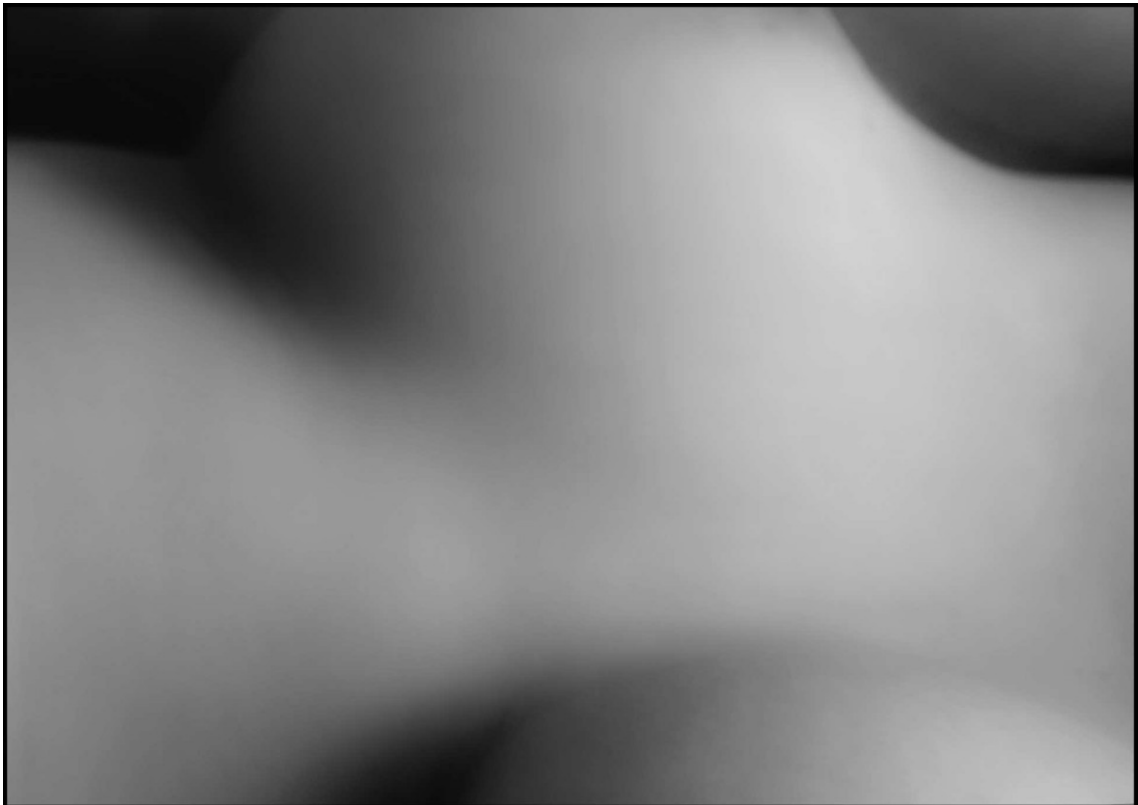
Fotografie číslo 2. – V závěji postel

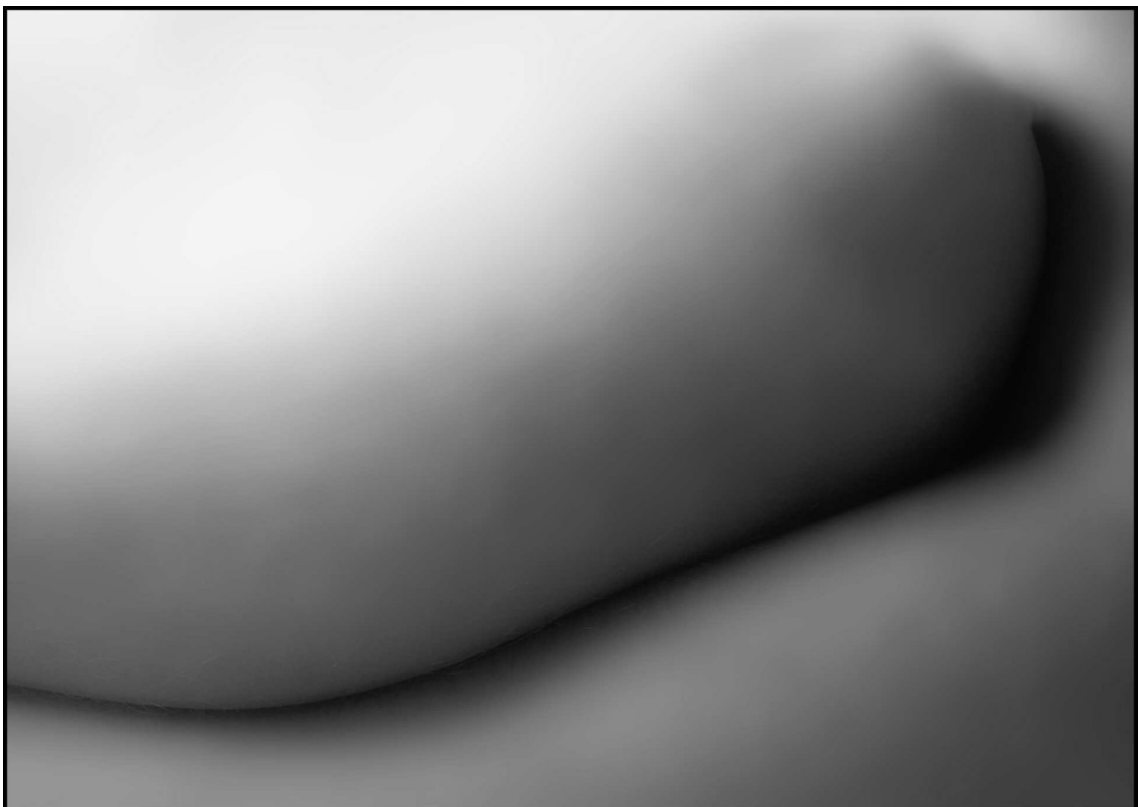
Fotografie číslo 3. – Krajina sněhem

Fotografie číslo 4. – Pomalu kapky

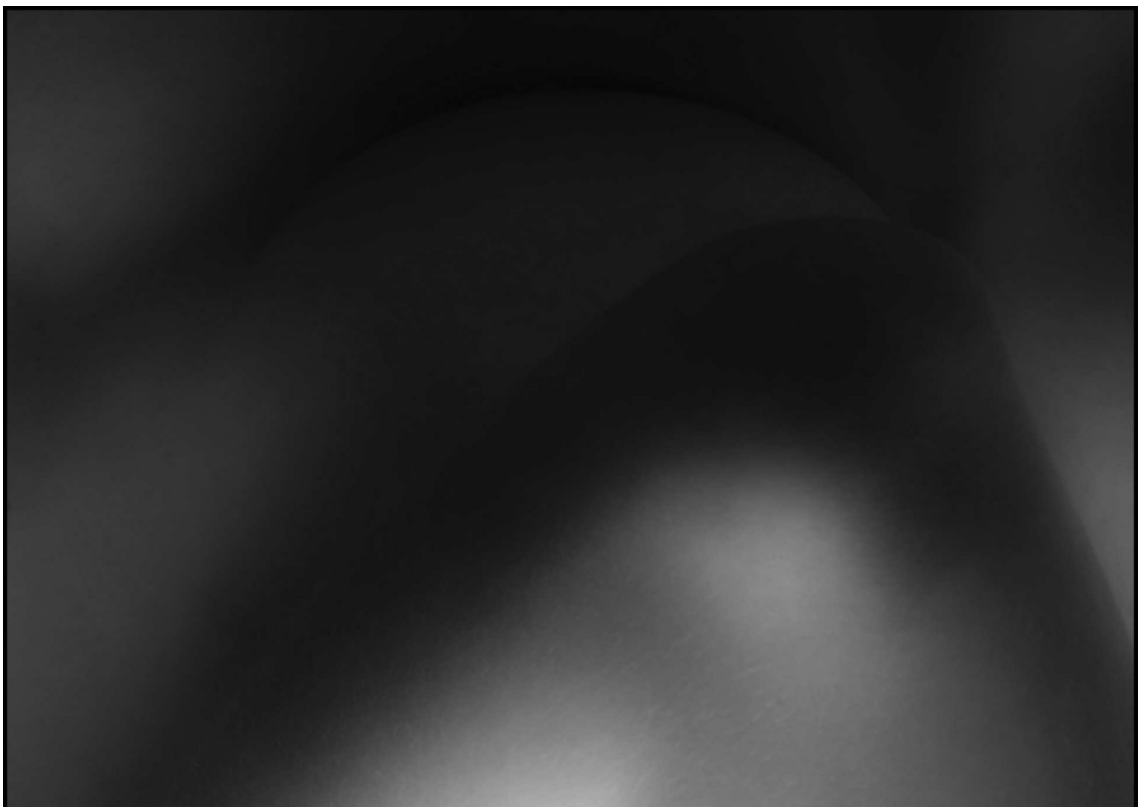
Fotografie číslo 5. – Splývají

Fotografie číslo 6. – Pod hlavou bílý sníh

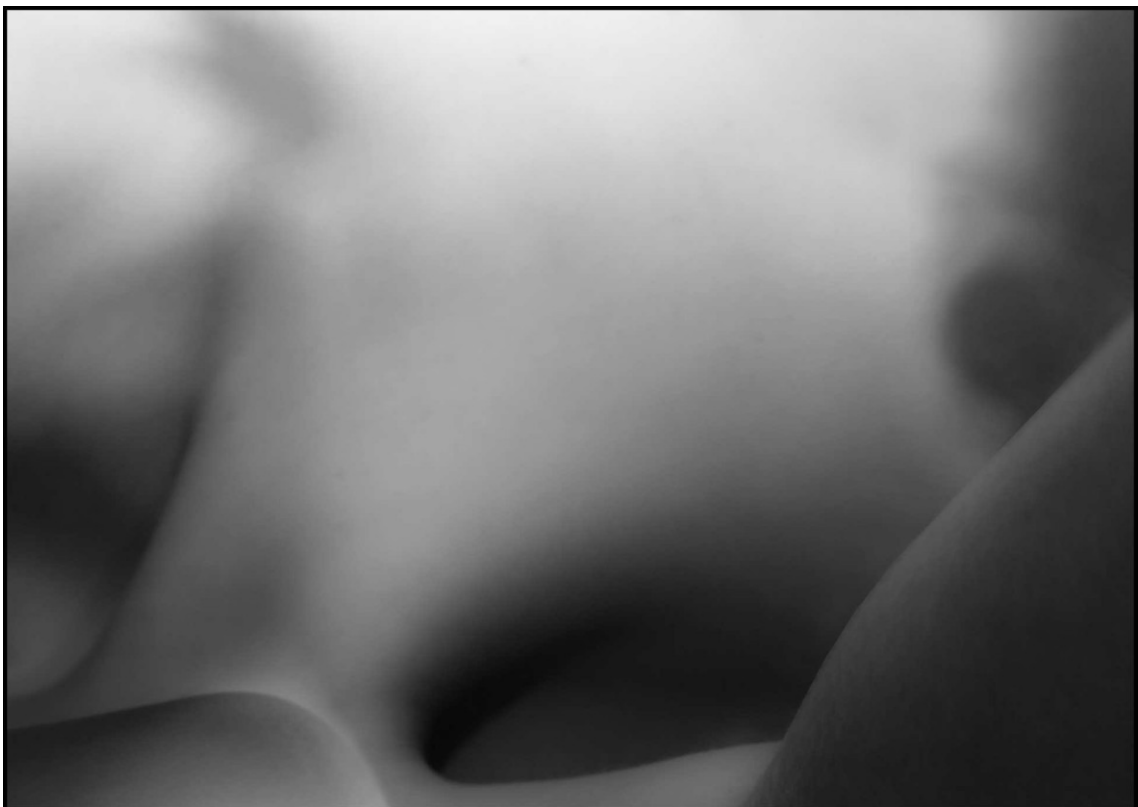
Fotografie číslo 7. – Zapadá

Fotografie číslo 8. – Před ránem

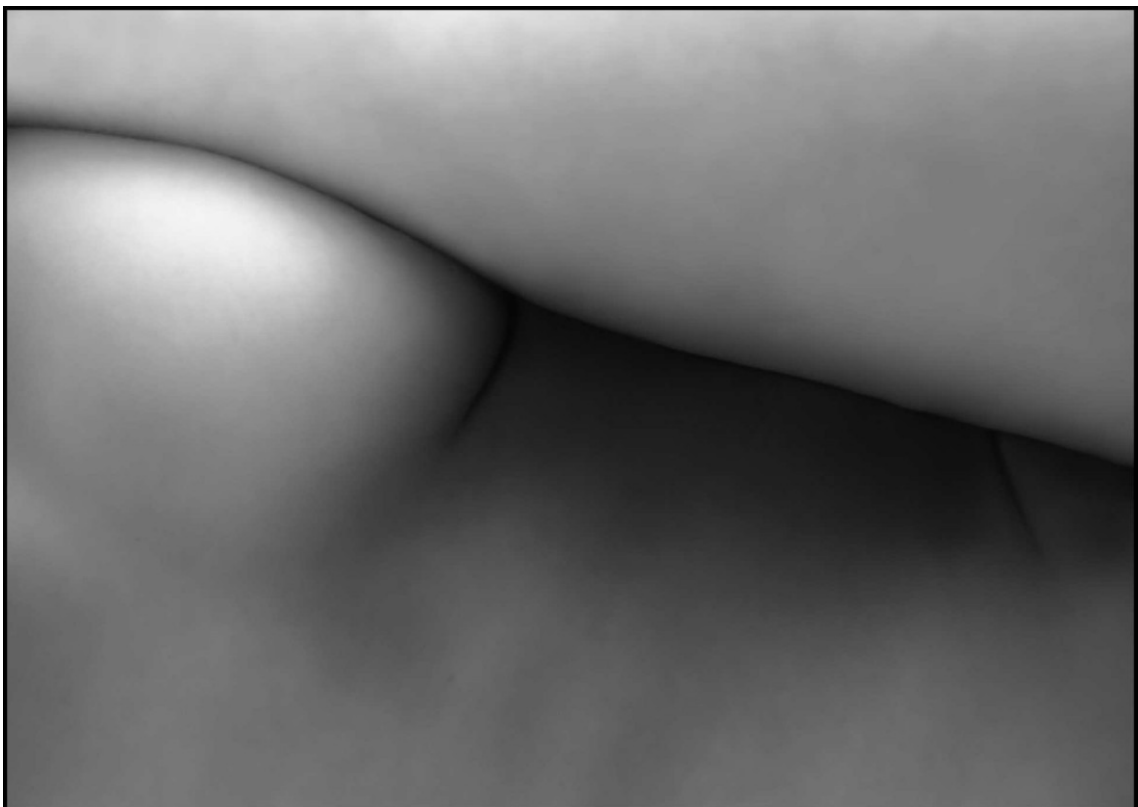
Fotografie číslo 9. – Hladina ledem

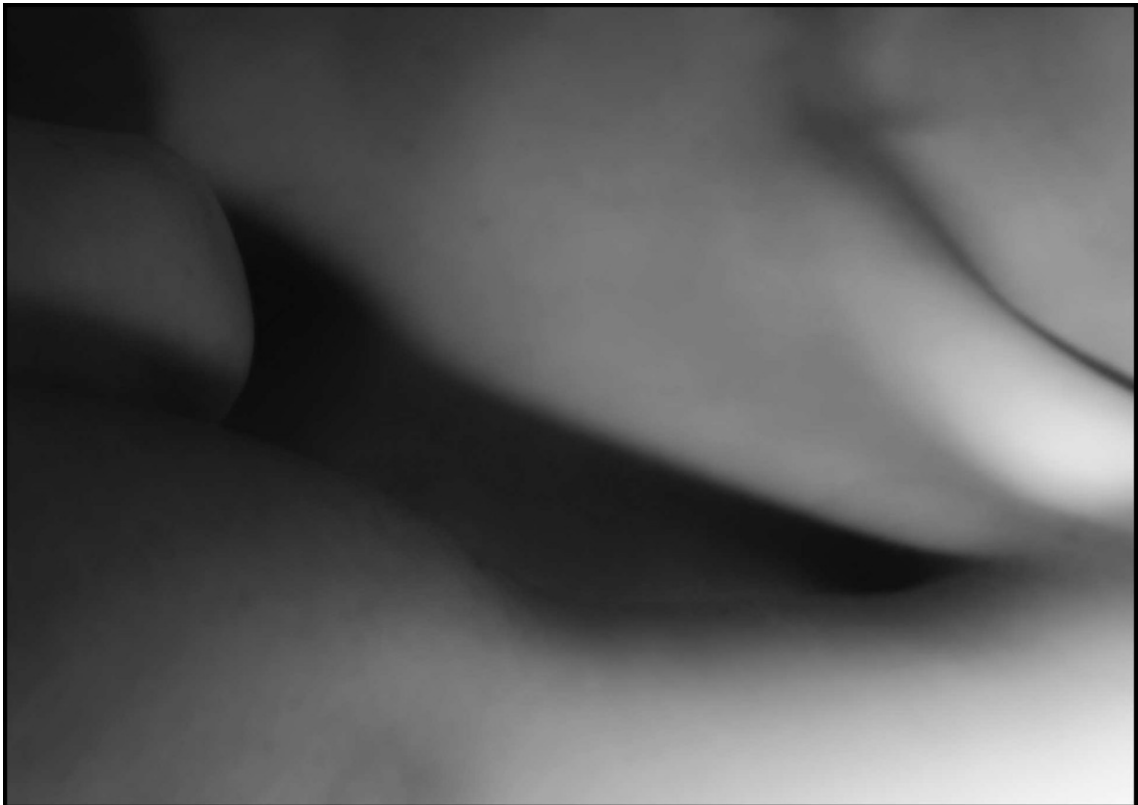
Fotografie číslo 10. – Zarůstá

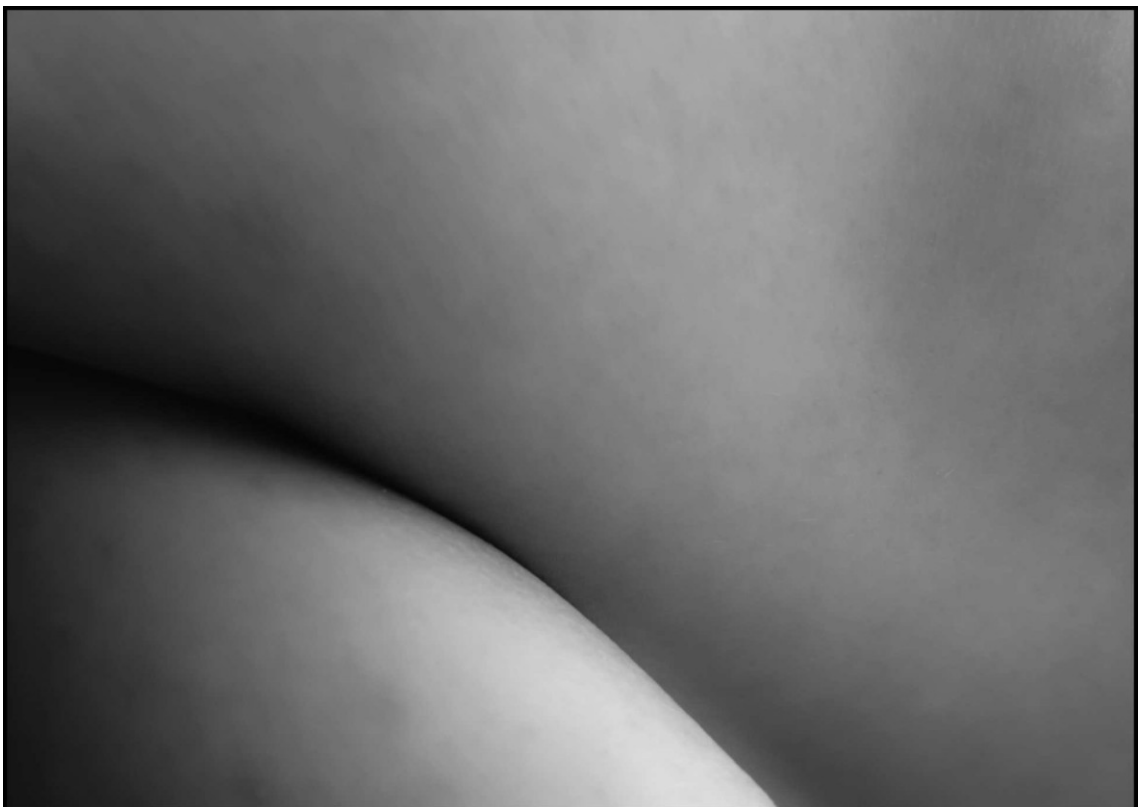
Fotografie číslo 11. – V bílém spát

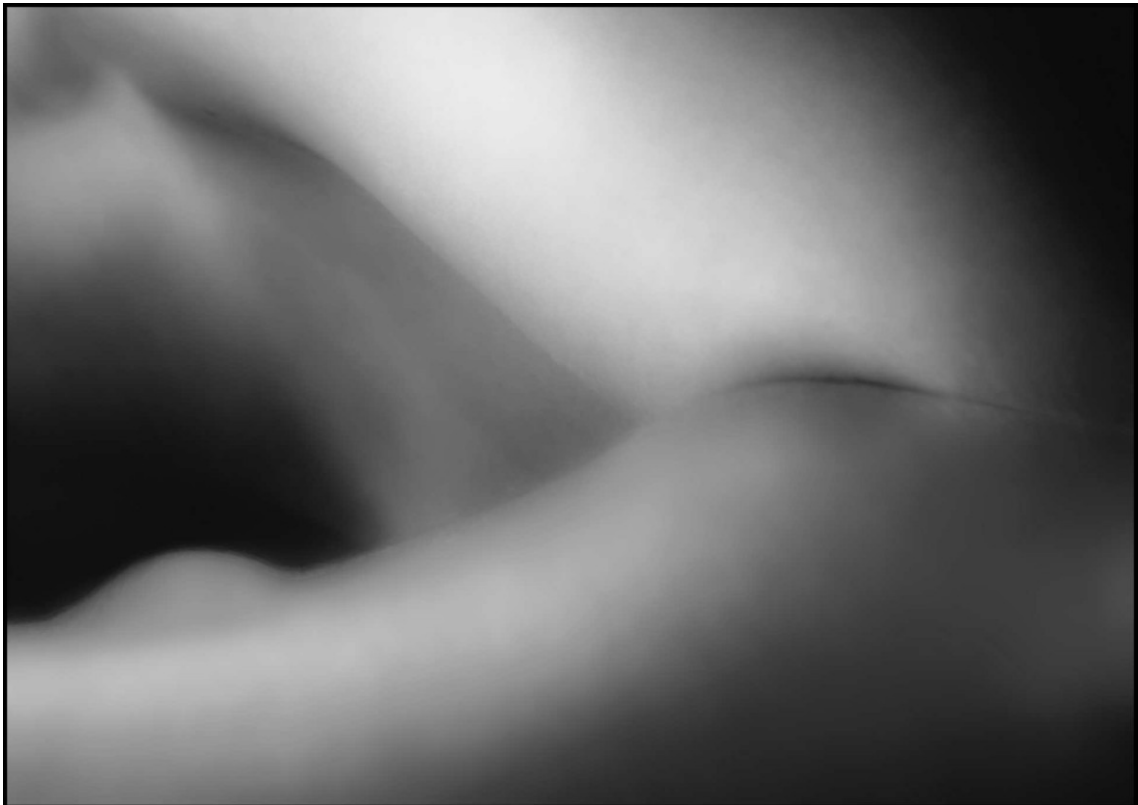
Fotografie číslo 12. – Nebem

Fotografie číslo 13. – Stihnout svítání

Fotografie číslo 14. – Sněhem vítr

Fotografie číslo 15. – Přikrývá

8 Použitá literatura a prameny

BENJAMIN, Louis. Velká kniha fotografování aktů: praktické postupy a umělecká inspirace. Vyd. 1. Překlad Jakub Pavelka. Brno: Computer Press, 2010, 200 s. ISBN 978-802-5131-992.

CUMMING, Robert. Slavní malíři. Vyd. 2. Překlad Dušan Zbavitel. V Praze: Knižní klub, 2008, 112 s. Obrazový průvodce (Euromedia Group - Knižní klub). ISBN 978-80-242-2176-2.

FREEMAN, Michael. 101 nejlepších tipů a triků pro digitální fotografii. Vyd. 1. Překlad Ladislav Hlavatý. Brno: Computer Press, 2009, 175 s. ISBN 978-802-5123-263.

FREUD, Sigmund. Spisy z let 1904-1905. Vyd. 1. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 2000, 255 s. ISBN 80-861-2316-2.

HAŠEK, Jaroslav. Osudy dobrého vojáka Švejka. 3. vydání. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1960. edice Nesmrtelní sv. 52.

HELLER, Jiří. Akt: naučte se fotografovat kreativně. 1. vyd. Brno: Zoner Press, 2007, 224 s. Encyklopedie - grafika a fotografie. ISBN 978-808-6815-688.

HENLY, Anna. Fotografujeme akty. Brno: Computer Press, 2006, 128 s. Edice digitální fotografie. ISBN 80-251-1237-3.

HLINÁK, Jan. Fotografický blesk v digitální i klasické fotografii. Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2004, 110 s. ISBN 80-903-2103-8.

HUGGINS, Barry a Ian PROBERT. Šokující digitální fotografie. 1. vyd. Překlad Petr Šilhavý. Praha: Grada Publishing, 2007, 182 s. ISBN 978-80-247-1848-4..

CHOCHOLA, Martin. Podívám se a vidím: Kriteria subjektivního určování hranice mezi erotikou a pornografií. Praha, 2004. Diplomová práce. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze - Katedra psychologie. Vedoucí práce Prof. PhDr. Petr Weiss. Dostupné z: http://chochola.net/diplomka/dp/diplomova_prace.pdf

IVIČIČOVÁ, V. Současná česká erotická fotografie. Opava, 2000. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus.

JOANNIDES, Paul. Sex je umět, chtít a vědět: nová a většinou nádherná kniha o sexu pro dospělé každého věku. Vyd. 1. Ilustrace Daerick Gröss. Frýdek-Místek: Alpress, 1999, 496 s. ISBN 80-721-8228-5.

KELBY, Scott. Adobe Photoshop CS4: kniha plná triků. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-802-5123-560.

KESNER, Ladislav. Vizuální teorie: současné anglo-americké myšlení o výtvarných dílech. Vyd. tohoto souboru 2. Jinočany: H & H, 2005. ISBN 80-860-2217.

KOLEČKOVÁ, Zdena. La Chambre noire: [vybrané kapitoly z dějin fotografie a kinematografie (do roku 1918)]. Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Fakulta užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, c2005, 111 s. ISBN 80-704-4731-1.

LINHART, Jiří. Slovník cizích slov pro nové století. Praha: Dialog, 2003, 412 s. ISBN 80-858-4361-7.

MRÁZKOVÁ, Daniela. Co je fotografie: 150 let fotografie = What is photography : 150 years of photography. Praha: Videopress, 1989, 391 p. ISBN 80-7024-004-0.

PANSKÁ, Zuzana. Nahé tělo ve fotografii po roce 1990. Opava, 2010. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus. Dostupné z: <http://www.itf.cz/dokumenty/nahe-telo-ve-fotografii-po-roce-1990-doul.pdf>

PEGRAM, Billy. Fotomodeling: [jak fotografovat, jak pózovat]. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008, 149 s. Edice digitální fotografie. ISBN 978-80-251-2232-7.

PETROVÁ, Eva. Picasso v Československu. 1. vyd. Praha: Odeon, 1981, 227 s.

PIHAN, Roman. Mistrovství práce s DSLR: vše, co jste chtěli vědět o digitální zrcadlovce a nikdo vám to neuměl vysvětlit. Vyd. 1. Praha: Institut digitální fotografie, 2006, 230 s. ISBN 80-903-2108-9.

PLACHETKA, Jiří. Velká encyklopedie citátů a přísloví. 2. vyd. Praha: Academia, 1999, 525 s. ISBN 80-200-0712-1.

PLHÁKOVÁ, Alena. Učebnice obecné psychologie. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 472 s. ISBN 978-802-0014-993.

POKORNÁ, Hana. Mužský akt v české fotografii. Opava, 2011. Diplomová práce. Slezská univerzita v Opavě. Vedoucí práce Prof. PhDr. Vladimír Birgus. Dostupné z: <http://www.itf.cz/dokumenty/fpf-dp-11-muzsky-akt-v-ceske-fotografii-pokorna-hana.pdf>

STONE, David M. Digitální fotografie. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2003, 278 s. ISBN 80-251-0067-7.

ŠENKOVÁ, Silva. Latinsko-český, česko-latinský slovník. 2. opr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1999, 262 s. ISBN 80-718-2087-3.

TŮMA, Tomáš. Kreativní digitální fotografie: montáž, retuš, umělecké techniky. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2005, 183 s. ISBN 80-251-0886-4.

VARTECKÁ, Anna. Ven ze stínu: vybrané kapitoly z dějin fotografie (perioda 1918-1955). V Ústí nad Labem: Fakulta užitého umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2005, 99 s. ISBN 80-704-4966-7.

VELKOBORSKÝ, Petr a Petr VERMOUZEK. Exponometrie v analogové a digitální fotografii. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006, 269 s. ISBN 80-251-1198-9.